

Nova Pravda

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
cesta 22, telef. št. 46-18. — Uprava: Knafljeva ulica 5,
telef. št. 31-22

Delavska izdaja
„DOMOVINE“

Naročnina polletno 18 in celoletno 36 din. — Posamezna
številka 1 din. — Račun Poštne hranilnice, podružnica
Ljubljana, št. 17.751

Zavajanje v zmoto

Človek je po svojem značaju lahkomišeln in površen, težko vzgojljiv k dobremu in plemenitemu, podvržen je slabemu, v svojem bistvu je navezan na staro in ne ljubi spremembe, trdovratno vztraja na starih navadah in je v svojih slabostih skorajda nepoboljšljiv. V človeku je razvita sebičnost do skrajnih meja. Plemenite socialnosti je v človeku malo, posameznik je v dobrih in lepih besedah velik, zelo majhen pa v dejanjih in ustvarjanjih. Povprečni človek je kratkoviden, v svojih dejanjih nepremišljen, živi iz dneva v dan, ne zna ničesar predvidevati in noče delati načrtov za bodočnost. Zadovoljen je, ako brez dinamike, brez razgretosti, brez razmaha in udarnosti živi iz dneva v dan. Žalibog je tako, da ima človek zelo malo smisla za svojo okolico, za potrebo skupnosti, za zahteve naroda in države. Oni, ki odgovarjajo za usodo narodov in držav se morajo mnogo truditi, da v človeku premaknejo smisel za organizirano življenje v narodni skupnosti in v državni celini. Ogromna sredstva vporablja država za vzgojo ljudstva, za ustvaritev discipline v narodu, za privzgojitev ljudskih množic k požrtvovalnosti in medsebojni vzajemnosti in bratski skupnosti.

Človek je krona stvarstva s posebnim poslanstvom v božji naravi, obdarjen je z razumom, z dušo in s srcem, ki ga usposablja in kliče za velike stvari. Toda človek je v svojem dnevnem življenju strašno reven in ubog. Človeka učimo ljubezni, spoštovanja do bližnjega, vzgajamo v socialni miselnosti, vlivamo v dušo etična in moralna načela, uspehi so pa zelo neznačajni in neučinkoviti. Posameznik skoraj da ne kaže niti dobre volje, da bi kazal večje uspehe s svojim moralnim ali telesnim ustvarjanjem in zadržanjem. Vse splošno izgovarjamo trditve, da je življenje na svetu težko in polno bridkosti. Toda malo kdo išče vzrok za te trpkosti v samem sebi, v svoji najbližji okolici ali v lastnostih in zadržanju svojega lastnega naroda. Vsakdo išče krivdo za tegobe tega sveta izven samega sebe, nekateri vidijo vzrok za velike socialne krivice v svetu in za velika revolucionarna gibanja v zvezdah, drugi zopet v čarovnicah, tretji zopet v starih prorokovanjih. Nihče se ne spomni, da je vsak posameznik sokrivec kot človek na vsem tem, kar se dogaja ali ne dogaja v človeški družbi. Odgovornost nosijo tako bogati kot revni, imenitniki kot nepoznatneži, izobraženci kot preprosti človek. Vsak po svoje, vsak za svoje življenje, za svoje zadržanje, za svoje dobre ali slabe lastnosti, katerih učinki odsevajo v življenje okolice in dalje v življenje naroda in človeštva. Nihče ne gre sam v sebe in se ne sprašuje, koliko za križe in težave v človeškem rodu nosi sam soodgovornost, nihče se ne vpraša ali in v kakšni smeri je treba popraviti svoj značaj, svoje lastnosti, svoja nagnenja, kako je treba vporabljati darove razuma in čustva, da bi prišlo vse v korist preroda človeške družbe.

Vidimo, da je v svetu razdivjana strast, da narodi žive v medsebojnem pokolju, da nikjer bratstva in ljubezni, nikjer medsebojnega spoštovanja, vsepovsod polno sovraštva in izkoriščanja. Zgrozimo se, kadar gledamo

na ta ubogi svet in na ta ubogi človeški rod, kako se med seboj uničuje in kako ugonablja velike kulturne dobrine in tudi svoje gmotno blagostanje. Kadar izrekamo svoje misli in poglede na dogajanja v svetu, storimo to tako kot bi hoteli videti in poiskati krivce izven samega sebe, izven življenja lastnega naroda ali lastne države. Tako se obnašamo kot da smo mi na vseh teh grozodejstvih popolnoma nedolžni in da so nas same čednosti, katere ne bi dopustile, da bi življenje postalo tako, kakršno je. Toda kako je med nami samimi? Med nami samimi je polno sporov, polno preganjanj, medsebojnih zaničevanj in zatiranja, duhovi so ostro med seboj ločeni, vsepovsod govori politična ali osebna strast, merodajna je diktatura posameznikov ali strank. V življenju so uvedeni najrazličnejši totalizmi, čeprav jih teoretično preklinjamo in preganjamo. Narod je razdeljen v več medsebojnih taborov, ki se grizejo in koljejo brez usmiljenja. Ali ne vidimo, da je na našem lastnem ozemlju, v našem lastnem narodu ustvarjena v malem slika življenja vsega človeškega rodu in vseh ostalih narodov? Ali je v nas samih življenje kaj lepše in kaj popolnejše, kot življenje v svetu, ki je polno vojska in grozodejstev? Ali smo se kedaj vprašali, kako in koliko smo s svojimi moralnimi vrlinami, s svojo kulturno veličino, z lastnostmi svojega naroda in vsakega posameznika prispevali k ublažitvi nasprotstev v svetu in med narodi? Ali smo šli katerikrat vase in premislili, če smo med seboj složni, bratsko razpoloženi, če znamo odpustiti, če smo sposobni za medsebojno pomoč in uvidevnost, če znamo ljubiti nasprotnika, če se znamo žrtvovati za koristi naroda in države? Ali smo se katerikrat resno vprašali, če socialne probleme z dejavnim ustvarjanjem tako pojmuje kot to delamo z vsakdanjimi besedami? Ali smo si katerikrat resno povedali resnico, da med našimi besedami in dejanji zijajo globoki prepadi, da je med dejanji in besedami polno nesoglasij, da živimo hinavsko življenje, da na vsak korak lažemo samemu sebi in svoji okolici, da varamo eden drugega? Kedaj smo premislili, da je naše življenje popolnejše in z resnico in pravico skladnejše kot je življenje primitivnejših in nekulturnih narodov, katere vlada samo groba gmotna sila in živalski naravni nagon?

Spoznavaj samega sebe! To je bila velika beseda starih modrijanov, ki so v tej resnici hoteli povedati, da bo človeški rod sposoben za veliki preporod šele takrat, ko bo vsak posameznik hotel priznati svoje lastne napake in grehe in ko bo vsak pripravljen in sposoben, da te grde lastnosti v samem sebi uniči. Tudi delavec ne sme misliti, da so za njegovo usodo odgovorni samo drugi in da so krivci njegovih tegob samo osebe izven njega samega. Ne! Tudi delavec stori sam zase zelo malo, da bi si izpopolnil svoj značaj, svojo miselnost, svojo dušo in svoj razum, vse svoje bistvo, ki je za obnovo človeške družbe tudi osnoven predpogoj. Tudi delavec spoznaval samega sebe in v samem mega sebe in svoje lastne napake. Zakrivati samega sebe pomeni zavajati sebe v zmoto in si zastirati oči pred stvarnostjo. Zato hočemo,

Prenizki zaslužki

Mezde, ki jih je prejemale delavstvo lanskono leto, niso zadostovale za najskromnejše preživljanje. Potom mezdnih gibanj se je delavstvo stalno borilo, da doseže zvišanje mezd. Tam, kjer je bilo delavstvo organizirano, se je z velikimi napori posrečilo pripraviti delodajalce do tega, da so vsaj za nekaj odstotkov povišali mezde. Tam, kjer je pa bilo delavstvo neorganizirano, še tega poviška ni doseglo. Ker je večina delavstva neorganiziranega, je ostala večina mezd istih, kot lansko leto. Tekom letošnjega leta je potem nekaj vrst delavstva doseglo povišanje mezd na račun naraščajoče draginje. Poviški mezd po večini niso presegli 10%. Po indeksu Narodne banke, ki ga priobčujemo na drugem mestu, so se cene življenjskim potrebščinam dvignile od lanskega leta v Sloveniji za 28.2%. Navzlic ogromnemu porastu cen pa delodajalci niti slišati nočejo, da bi povišali mezde. Delavstvo je za zboljšanje svojega materialnega položaja premalo aktivno. Če bi organizirano z vsem poudarkom zahtevalo draginji odgovarjajoče mezde, bi bil tudi odpor delodajalcev zlomljen. Ker pa to ni slučaj, ostajajo zahteve delavstva neizpolnjene. Poleg tega se pa z delodajalske strani izrablja današnji izjemni položaj, ko se vzdržuje delavstvo v vedni napetosti bojazni, da lahko vsled pomanjkanja surovin in vsled drugih vzrokov izgubi še sedanjo možnost zaslužka in tako slabe delodajalci odporno moč delavstva proti prenizkim zaslužkom. Če se že ne more ustaviti val draginje, bi bilo vsekakor potrebno, da se na podlagi uradno nadziranih indeksov avtomatično zvišujejo mezde delavstva. Res je, da delavstvo zaenkrat ne vodi ostrih mezdni borb, kot je tudi res, da s sedanjimi zaslužki ne more živeti. V delavske družine je prišlo največje pomanjkanje, pojavlja se nezadovoljstvo, katerega bi bilo z državnih in narodnih razlogov, če že ne odpraviti, pa vsaj ublažiti. Kdor se zaveda le malo odgovornosti, vendar ne sme dopustiti, da del naroda strada. Ne sme se pozabiti, da pomanjkanje ustvarja najnevarnejša razpoloženja množic in je netivo za propagando, ki si jo nihče želeli ne more v teh težkih časih.

Vse naročnike

vljudno prosimo, da se poslužijo položnic, ki jih priložimo prihodnji številki Nove Prave in da poravnajo neplačano naročnino.

Za slučaj, da bi kdo prejel položnico in jo že plačal naročnino, naj položnico shrani za drugič.

Vsi, ki se odzovete našemu vabilu in poravnate naročnino za »Novo Pravdo«, sto podprli plemenita stremjenja narodno delavskega pokreta. Za Vašo uvidevnost že v naprej: iskrena zahvala!

UPRAVA »NOVE PRAVDE«.

da je delavec neprestano razgiban, vedno v gibanju, borben in aktiven, da si tako kreše svoj značaj in izpopolnjuje svojo notranjost. Usodne napake delajo oni, ki delavca z obrazom pritiskajo k zidu in ne dopuste, da bi delavec spoznaval samega sebe in v samemu sebi ustvarjal pogoje za popolnejše življenje naroda in človeštva.

—ce.

Nezadovoljstvo v črnih revirjih

Delavstvo je vsled velike draginje tudi v revirjih Trboveljske premogokopne družbe zelo prizadeto. Nezadovoljstvo je med rudarji vsak dan večje. Nepomirljivo zahtevajo rudarji, da Trboveljska poviša mezde. Rudarji pritiskajo na organizacije in zaupnike, da prično z meznim gibanjem.

Ob priliki zadnjih pogajanj s Trboveljsko smo trdili, da osnove kolektivne pogodbe niso več dobre. Zahtevali smo, da se kolektivne pogodbe bistveno spremeni, ker so se gospodarske razmere popolnoma spremenile in ker je Trboveljska vsled visoke konjunkturalne deležna tolikšnih dobičkov, da del prav lahko odstopi rudarjem za regulacijo mezd. Naših opozoril zastopniki nasprotnih strokovnih organizacij niso poslušali, smatrali so za najbolj pametno, da se drže stare kolektivne pogodbe in z dodatnimi kolektivnimi pogodbami dosežejo le nebitvene korekture in v kolektivni pogodbi predvideni povišek mezd, če se indeks Narodne banke dvigne za 6 točk. Nasprotno strokovne organizacije so smatrale, da je za rudarje najvažnejši člen 26. kolektivne pogodbe, ki veže povišek mezd na indeks Narodne banke. Mi smo zopet trdili, da to določilo kolektivne pogodbe ni velike vrednosti, dokler so osnovne mezde in predvsem tudi akordne postavke za delavstvo tako neugodne, da jih tudi skromni po-

viški, ki jih prinese povišek indeksa Narodne banke ne more zadovoljiti. Danes se naše pripombe uresničujejo. Rudarji prihajajo do spoznanja, da imajo zelo slabo kolektivno pogodbo, še prav posebno, ker je val draginje tako silen, da mu določila kolektivne pogodbe ne morejo biti kos.

Tisti, ki so s tako vneto zagovarjali kolektivno pogodbo, bi radi speljali krivdo, da spričo draginje rudarji premalo zaslužijo, na pota, ki bi zakrila prave povzročitelje nezadovoljstva, ki je med rudarji. V nekaterih revirjih se širi temna agitacija, da so predvsem obratni zaupniki krivi, da rudarji še danes nimajo boljših prejemkov in boljše kolektivne pogodbe. Zamolčujejo pa pri tem, da so svojčas baš oni najbolj priporočali podpis kolektivne pogodbe, ki je vezala rudarje, da šele takrat lahko zahtevajo povišanje mezd, če je od zadnjega povišanja narastel indeks Narodne banke za 6 točk. Neodgovorna agitacija pa pri razsodnih rudarjih ne bo prav nič zalegla. Rudarji prav dobro vedo, kdo je najbolj priporočal kolektivno pogodbo in da so bili Narodno strokovna zveza in njeni zaupniki v časopisih in na shodih ponovno napadeni, ker so že pred meseci zahtevali to, kar danes brez razlike vsi rudarji zahtevajo.

Indeks Narodne banke

Narodna banka priobčuje mesečno indeks cen v nadrobni prodaji. Indeks sestavi tako, da zbere podatke o cenah 50 najvažnejših življenjskih potrebščin, katere primerja s cenami, ki so bile na trgu septembra meseca leta 1939. Zbrani podatki se nanašajo na 26 vrst živil, na 12 vrst oblek in blaga, na 7 vrst razsvetljave in kurjave in na 5 raznih drugih predmetov. Indeks ne obravnava cene stanovanj. Indeks narodne banke je bil navadno nižji od indeksov, ki so se sestavljali po potrošnji življenjskih potrebščin za delavsko družino. V delavskih indeksih se je vedno vpoštevalo množino, oziroma količino potrošenega blaga, kot ga za svojo ekstenzo potrebuje delavska družina. Zato so se zgodili primeri, da je indeks Narodne banke izkazoval manjši porast v končni vsoti, ker je upošteval enako količino vsake vrste blaga, kot pa delavski indeks, ki je upošteval diferencirane količine blaga. Delavski indeks izkazuje največjo potrošnjo v kruhu, moki, masti, olju in krompirju. Če so se ta živila podražila in naj so tudi za ostala živila ostale iste cene, se je samoposebi umevno delavski indeks v svoji končni vsoti mnogo bolj dvignil, kakor pa indeks Narodne banke. Delodajalci so se pri meznih pogajanjih ponovno sklicevali na indeks Narodne banke, ki je bil nižji od delavskega indeksa, da bi na ta način osporavali upravičenost delavskih zahtev po povišanju mezd. Danes delodajalci ne bodo mogli več se sklicevati na

Indeks Narodne banke. Splošna podražitev cen je dvignila namreč tudi indeks Narodne banke. Sicer indeks Narodne banke še vedno zaostaja za delavskim indeksom za približno tri točke, je pa vendarle tako visok, da bi bilo delavstvo zelo zadovoljno, če bi lahko doseglo povišanje mezd v izmeri, kot to opravičuje z ozirom na porast draginje indeks Narodne banke. Ko priobčujemo zadnje indekse številke Narodne banke, pripominjamo, da so cene iz leta 1930 vzete z indeksno številko 100, kar pomeni, da je n. pr. indeksno številko 89.9 septembra meseca 1939 za Ljubljano razumeti tako, da predstavlja 89.9% cen iz leta 1930.

	sept. 1939	maj 1940	poviš. v %
Beograd	93.3	116.6	25.0%
Zagreb	89.9	111.7	24.2%
Ljubljana	89.9	112.7	28.2%
Skoplje	95.9	116.2	21.2%
Sarajevo	85.6	107.2	25.2%
Novi Sad	95.6	122.0	27.7%
Niš	95.9	118.8	23.9%
Split	91.1	112.2	23.2%
Banja Luka	84.7	107.9	27.4%
Cetinje	80.3	106.0	32.0%
povprečno	89.3	113.1	26.5%

Po indeksu Narodne banke se je torej zvišala draginja za 26.5%, v Ljubljani, oziroma v Sloveniji pa za 28.2%. Za Cetinjem je Ljubljana najdražje mesto. Delavstvo se opravično sprašuje, kdaj se bodo tudi njegove mezde dvignile za odstotek porasta draginje?

še več aktivnosti

V strokovnih organizacijah nimamo samo člane, ki so napram pokretu brezbržni in samo čakajo, kdaj bo organizacija dosegla za svoje članstvo uspehe, ki jih bodo lahko na lahkoten način sprejeli in da bodo deležni dobrot za katere se niti najmanj niso potrudili. V strokovnih organizacijah imamo tudi člane, ki so zelo aktivni in katerim ni v mislih samo lasten dobrobit, ampak so pripravljeni tudi na žrtve v korist splošnosti. Na teh članih sloni vse delo strokovnih organizacij in oni tvorijo osrčje pokreta, ki bi bilo brez njihovega dela in naporov mrtvo. Škoda, da je teh požrtvovalnih članov mnogo manj, kot onih, ki tvorijo samo pasivni del pokreta. Velika je umetnost pridobiti za strokovno organizacijo čimveč aktivnih čla-

nov, to je tistih, ki so pripravljeni delati v odborih in katerim ni odveč, če za propagando idej, ki jih zastopa organizacija, žrtvujejo svoj prosti čas. Čim več ima strokovna organizacija aktivnih članov, tem več je uspehov. Zato ne sme biti naša skrb samo, da šteje strokovna organizacija prilično število plačujočih članov, prav tako je važno, da posebno v vodstvo organizacije pridobimo čim več delavoljnih ljudi. Odbori organizacij se ne smejo izvoliti tako slučajno, vedno moramo natančno pretehtati, ali bo izvoljeni član tudi aktivno izvrševal svojo funkcijo. Potem se nam ne bo zgodilo, da imamo poleg pasivnega članstva še pasivni odbor, ki je nesposoben dvigniti organizacijo do one moči in veljave, kot si to želimo. Ni dovolj, da je

v odboru le dvoje ali troje članov, ki so pripravljeni aktivno delati. Mora jih biti več, prav vsakdo mora biti na svojem mestu. Zapomnimo si pa, da delavoljen in aktivni član ni samo tisti, ki ima samo na sestankih ali sejah polno besedi o tem, kaj naj bi se napravilo, ali pa da neprestano samo kritizira, kar se je, in priporoča, kar naj bi se napravilo. Z besedami še ni mnogo opravljenega. Boljše je manj govoriti, a več pozitivnega za organizacijo napraviti. Tudi podrobnemu delu, ki se naj bi vršil s pridobivanjem članstva in s pridobivanjem naročnikov za »Novo Pravdo« se ne smemo izogibati. Prav posebno važno je, da v današnjih časih pridobimo čim več čitateljev »Novi Pravdi«. Na ta način bomo najuspešnejše izvršili propagando za naše ideje in vpliv na delavsko mnenje bo najjačji. Poslali smo razne okrožnice, kaj bi bilo vse napraviti za list. Naj bi se po navodilih vsi brez izjeme tudi ravnali.

Prisilni odkup pšenice

Podpisana je uredba o obveznem odkupu pšenice in koruze stare žetve po maksimiranih cenah. Cena pšenice je določena na 224 do 230 din za 100 kg. Cena je precej visoka, če se upošteva, da je znašala cena pšenice v Beogradu leta 1939 148 din za 100 kg. Maksimiranje cen bi moralo imeti za cilj, da se cene pšenice približajo cenam iz lanskega leta, ne pa da se z uredbo sankcionira celo neupravičen porast cen. Dobra stran uredbe je mogoče edinole ta, da se za naprej cena pšenice ne bo zviševala in to tudi v novi žitni kampanji. Po maksimiranih cenah se bodo prvenstveno po Prizadu odkupili vsi presežki pšenice. Za presežek pšenice se smatra, če ima imetnik zaloge več pšenice, kot 60 kg na odraslo osebo in na otroka 30 kg. Poleg tega lahko zadrži imetnik zaloge za vsako glavo živine, ki jo pita po 400 kg koruze. Količina za lastno prehrano je visoko odmerjena in se presežkov žita in ne koruze gotovo ne bo dobilo pri srednjih producentih. Pač bo pa uredba, če se bo strogo izvajala, pogodila veleposredstva in vmesno trgovino. Zahteva konsumentov je, da sedanja cena pšenice ne obvelja tudi za novo letino.

Zavarovanje trgovskih pomočnikov

Pokojninski zavod za nameščence je razposlal delodajalcem tiskovine, da prijavijo trgovske pomočnike za pokojninsko zavarovanje. Prijave morajo biti izpolnjene do 14. julija, zavarovanje trgovskih pomočnikov pa prične s 1. julijem. Zavarovanju so zavezani trgovski pomočniki zaposleni v trgovskih podjetjih. Izvzete so le branjarije in podobni mali trgovski obrati. Zavarovanju so zavezani tudi trgovski pomočniki v prodajalnah rokodelskih in industrijskih podjetij in zadrug. Pogoj za dolžnost zavarovanja je, da so zaposleni s trgovskimi opravili, da jim je to glavna zaposlitev in da imajo potrebno izobrazbo in sicer dveletno učno dobo kot učenec (vajenec), ali pa štiri razrede meščanske, srednje, ali njeje enake strokovne šole, ali pa kake druge šole ali tečaja, ki jih določi minister za socialno politiko in minister za trgovino in industrijo. Trgovski pomočnik tudi na dan 1. julija ne sme biti več kot 55 let star, ker v tem slučaju zavarovanju ne bi bil zavezan. Trgovski pomočniki se morajo tudi sami zanimati, da bodo pravočasno prijavljeni v zavarovanje.

Članstvu NSZ

Da ne bo nepotrebnih pritožb in razburjenj, opozarjamo članstvo N. S. Z., da točno izpolni svoje obveznosti do lastne podružnice, ako noče, da se mu ustavi dostavljanje lista.

Uprava vodi točno evidenco zamudnikov. S 1. julijem bo list ustavljen vsakomur, ki je v zaostanku s članarino.

Da preprečite ustavev lista, poravnajte svoje obveznosti.

Brez dolžnosti ni pravic!

UPRAVA.

Politični pregled

Po ugodno končanih gospodarskih pogajanjih med sovjetsko Rusijo in Jugoslavijo in po končani izmenjavi odobritvenih listin o sklenjeni pogodbi

sta se sovjetska in jugoslovenska vlada sporazumeli, da se uredi razmerje med obema državama z obnovo rednih državnih odnosov.

In z določitvijo državnih zastopnikov v Moskvi in v Beogradu. Naš poslanik v Moskvi je senator dr. Milan Gavrilović, ruski poslanik v Beogradu pa Viktor Andrejevič Plotnikov, dosedanji poslanik na Norveškem. Iz Sofije poročajo, da je za dopisnika sovjetskoruske poročevalske agencije Tass v Beogradu imenovan dopisnik te agencije v Sofiji. Za njegovega pomočnika je imenovan Peter Rosdejkovski, sotrudnik agencije Tass v Moskvi.

Bolgarski dnevnik »Mir« objavlja uvodnik, v katerem piše med drugim: Velesile, sosedne balkanskim državam,

delajo za ustvaritev enotnega bloka balkanskih držav,

ki bi bil vedno pripravljen, skupno delovati glede na vse politične dogodke, ki se odigravajo v Evropi in na svetu. V zadnjem času stopajo v ospredje tri dejstva, ki obeležujejo položaj na Balkanu: zanimanje Italije za Balkan, prizadevanje Jugoslavije, da se obrne pozornost Moskve na balkanske države in pomirjenje kralja Karola z Železno gardo.

Balkanski dopisnik švicarskega dnevnika »Easler Nachrichten« objavlja

poročilo o spretnosti balkanskih državnikov, zlasti beograjskih, ki so dosegli spricho zmede, ki so jih povzročili dogodki na zapadu, pomembne uspehe.

Balkanski državniki so se posluževali zelo spretnega postopka spricho nasprotujočih si koristi velesil, zlasti v pogledu gospodarskega in političnega zblizanja s sovjetsko Rusijo. Kar se tiče Turčije prevladuje splošno mnenje, da se bo docela naslonila na sovjetsko Rusijo. V težavnejšem položaju je Rumunija, ki je, kakor kaže, zamudila ugodni trenutek, da bi si v Moskvi zavarovala hrbet. Brez odstopitve Besarabije si po mnenju gornjega dnevnika zblizanja med Rumunijo in sovjetsko Rusijo ni več misliti.

Iz Budimpešte poroča United Press, da je Italija položila mine tudi v grških vodah, s čimer je

zaprt pot v Sirijo, Turčijo in na Solun.

To je naperjeno tudi proti sovjetski Rusiji in kaže na to, da se vodi med sovjetsko Rusijo in osjo Rim-Berlin huda zakulisna borba. Zadnji dogodki v Rumuniji, kjer je prišla na krmilo vladavina po fašističnem zgledu, so očitno posledica protipritiska zaradi akcije sovjetske Rusije, ki je skušala preprečiti desničarsko vladavino v Rumuniji. Mine na vzhodu Sredozemskega morja predstavljajo resno svarilo Moskvi, naj ne podvzame ničesar proti Rumuniji, Bolgariji ali Turčiji. Na drugi strani pa prevladuje mnenje, da podpira sovjetsko Rusijo tudi Turčija. V primeru, da bi prišlo zaradi teh nasprotstev na Balkanu do spora, bo sovjetska Rusija poskušala predreti preko Bolgarije do Ploestija in od tam dalje preko Bolgarije do Carigrada, da bi dobila tako zvezo s turško vojsko.

Ponoči 24. t. m.

sta francosko in italijansko odposlanstvo podpisalo sporazum o sklenitvi premirja med Italijo in Francijo, medtem ko je bil z Nemčijo podpisan že prej.

Francosko odposlanstvo je prejelo popoldne telefonsko pooblastilo Petainove francoske vlade v Bordeauxu, da sprejme italijanske pogoje in podpiše sporazum. Francoski radio je uradno javil, da je francoska vlada izdala to pooblastilo. V smislu nemško-francoske

Dlesni, morate masirati

z dobro zobno ščetko in fino zobno kremo, kakršna je zobna krema ODOL. Na ta način se v dlesnih poživlja kri, da ostanejo čvrste in zdrave. Uporabljajte za nego zob in ust vsak dan zobno kremo ODOL.

ODOL

pogodbe o premirju kakor tudi italijansko-francoske pogodbe so bile šest ur po podpisu ponoči malo čez polnoč

na vseh bojiščih ustavljene sovražnosti med Italijo in Nemčijo na eni ter Francijo na drugi strani.

O tem so bila še izdana uradna sporočila prebivalstvu tako po nemških kakor tudi italijanskih in francoskih radijskih postajah.

Podpis premirja s Francijo so objavili rimski listi v posebnih izdajah. Pri tem poudarjajo, da bo zdaj

vsa borba osredotočena proti Angliji

in izraža prepričanje, da bo vojna z Anglijo končana mnogo hitreje, kakor pa si morejo Angleži to misliti.

V torek zvečer je Nemški poročevalski urad objavil

določbe pogodbe o premirju z Nemčijo.

Po teh določbah zasede Nemčija severno Francijo in njeno zapadno obalo. Vsa francoska vojska mora demobilizirati in izročiti vse orožje in vojni material. Prav tako se mora razorožiti vojno brodovje, ki bo v pristaniščih pod nemškim nadzorstvom. Nemška vlada pa je svečano izjavila, da tega francoskega brodovja ne bo porabila med svetovno vojno za svoje smotre. Francoska vlada se obvezuje, da se z delom vojske, ki ji ostane, ne bo borila proti Nemčiji. Francoske trgovinske ladje, ki so v francoskih lukah, do nadaljnjega ne smejo odpluti. Enako vsa letala, ki so na francoskih letališčih, ne smejo vzleteti. Francoske radijske postaje v nezasedenem delu Francije do nadaljnjega ne smejo obratovati. Nadaljne določbe so: zagotovitev prevoznega prometa med Nemčijo in Italijo preko nezasedenega ozemlja, vzdrževanje nemških čet na francoskem ozemlju na francoski račun, takojšnja izročitev nemških vojnih ujetnikov, medtem ko francoski ujetniki ostanejo ujetniki do konca vojne. Sporazum o premirju velja do sklenitve miru.

Pogodba o premirju z Italijo

pa določa med drugim, da ostanejo italijanske čete na vseh postojankah, ki so jih zasedle, za vso dobo trajanja premirja. Pogodba se nanaša tudi na nekatere francoske kolonije. Razen francoskega evropskega ozemlja, ki mora biti v dobi premirja brez vojaštva v pasu 50 km od meje, mora biti tudi v Tunisu demilitariziran določen pas. Enako v Alžiru. Francoska Somalija pa mora biti vsa demilitarizirana. Italija ima pravico uporabljati luko v Džibutiju. Dokler trajajo sovražnosti med Italijo in Anglijo, se morajo demilitarizirati utrjena oporišča v Toulunu, Bizerti, Ajaciu in Oradu. Glede drugih reči velja isto kakor v pogodbi z Nemčijo.

»Basler National Zeitung« se v daljšem članku bavi s položajem Anglije in vprašuje, ali bo mogla Anglija nuditi Nemčiji uspešen odpor.

Z vojaškega stališča trpi zdaj Anglija predvsem na tem, da je vsa leta zane-marjala svojo oborožitev.

V vojno je šla le z moderno mornarico, medtem ko je suhozemska vojska skrajno po-

manjkljivo oborožena, letalstvo pa tako neznačajno, da je Anglija že od začetka vojne dalje prisiljena kupiti vse, kar je sploh kje naprodaj. Zato je malo verjetno, da bi mogla zdaj zbrati tako številno letalstvo, da bi bila kos Nemčiji, katere glavna sila je v letalstvu. Ta okolnost spravlja v nevarnost obstanek Anglije in vsega njenega cesarstva, dasi te pomanjkljivosti v oborožitvi same po sebi ne bodo tako občutne kakor so bile za države na evropskem kontinentu.

V zagrebški »Novi Evropi« razmišlja Ante Ciliga, ki je živel več let kot izseljenec v sovjetski Rusiji, o vlogi Rusije na Balkanu. Ciliga piše med drugim: »Rusija je daleč od nas in se mora boriti sama z notranjimi težavami. V današnjem mednarodnem položaju stremi Rusija bolj za tem, da čim bolj izrabi naš položaj za sebe, kakor pa da pomaga nam.

Ako hočemo računati v bodoče na kako pomoč sovjetske Rusije, moramo predvsem urediti sami doma svoje prilike in nastopiti v Moskvi vsi kot enota: Srbi, Hrvati in Slovenci.

Če bi hodili v Moskvo k Stalinu po pomoč drug proti drugemu, potem bomo vsi skupaj slabo odrezali. Rusija je danes brez dvoma največja slovanska sila, vendar pa moramo vedno računati z dejstvom, da vodi predvsem rusko in potem šele slovansko politiko.

Ameriška novinarja Pearson in Allen se v listih »New York Times« in »New York Herald« zavzemata za to,

da bi Zedinjene države vzele resno v pretres potrebo sklenitve obrambne zveze z Rusijo.

V tem smislu je te dni pisal tudi list »Washington Post«. Vsi ti listi označujejo ameriško oboroževanje, povečanje ameriškega brodovja in ureditev vojnega gospodarstva kot odgovor Amerike na razvoj položaja v Evropi.

Iz Washingtona poročajo,

da bo ameriška vlada po mnenju političnih opazovalcev v Zedinjenih državah odklonila priznanje Petainove vlade v Bordeauxu

ali vsake druge francoske vlade, za katero bi ameriška vlada ne smatrala, da je sestavljena pod tujim vplivom. V Ameriki prevladuje mnenje, da je mir, ki je bil podpisan med Francijo in Nemčijo, nečasten in da pogodba o premirju dejansko zahteva od Francozov, da se spremene v tihe družabnike Nemčije v boju proti Angliji

Nemški listi

napovedujejo bliskovit napad na Anglijo

in naglašajo, da je za ta napad že vse pripravljeno. Zadnje dni so nemška letala bombardirala razne kraje v Angliji, a tudi angleška letala prihajajo nad Nemčijo in mečejo bombe.

Iz Londona poročajo,

da se je ustanovil v Londonu francoski narodni odbor

pod vodstvom generala de Gaullea, ki bo hkratu s francoskimi kolonijami nadaljeval vojno z Nemčijo.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali: v Ljubljani: vola po 5.50 do 7.50, krave po 5 do 6.75, teleta po 9 din; v Ptuj: vola po 5 do 7.50, krave po 4 do 7, bik po 5 do 7, junci po 5 do 6.50, telice po 5.50 do 7.50, teleta po 7 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Ptuj: pršutarji po 9, debele svinje po 10 in svinje za pleme po 9 din, v Ljubljani: špeharji po 10 do 11, pršutarji po 9 do 10 din, v Kranju: špeharji po 12, pršutarji po 11 din, v Novem mestu: špeharji po 10 do 11, pršutarji po 8 do 9 din, v Logatcu: špeharji po 10 do 12, pršutarji po 9 do 10 din. Prasci za rejo so bili v Ljubljani po 175 do 250, v Ptuj (6 do 12 tednov) po 100 do 150 din za rilec.

SIROVE KOŽE. V Ljubljani: goveje 15, telečje 19, svinjske 12, v Kranju: goveje 12, telečje 19, svinjske 8, v Novem mestu: goveje 14, telečje 16, svinjske 10, v Šmarju pri Jelšah: goveje 12, telečje 16, svinjske 8 din za kilogram.

KRMA. V Kranju: lucerna 175, seno 150, slama 75, v Novem mestu: seno 200, slama 60 do 75, v Šmarju pri Jelšah: seno 125 do 130, lucerna 150 din za 100 kg.

VINO. Pri vinogradnikih v šmarnem okolišu: navadno mešano vino 4, finejše sortirano 7.50, v novomeškem okolišu: navadno mešano vino 3.50 do 4, finejše sortirano 6 do 7 din liter.

DRVA. Cene so iz neznanega razloga v raznih mestih zelo različne. V Ljubljani so trda drva po 150, v Kranju po 125, v Novem mestu po 90, v Logatcu po 80 do 100, v Šmarju pri Jelšah po 90 din za kubični meter.

JAJCA. Cene se gibljejo v Sloveniji od okoli 60 par do 1 din za kos.

VOLNA. V Kranju: neoprana 24 do 28, oprana 34 do 38, v Novem mestu: neoprana 30, v Šmarju pri Jelšah: neoprana 12 din za kilogram.

SIROVO MASLO. V ljubljanski okolici 36 do 40, v Kranju 38 do 42, v Novem mestu 32 do 38, v Logatcu 32 do 40, v Šmarju pri Jelšah 36 do 40 din za kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 25. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaji, druge v oklepajih tečaji na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 164.12 do 167.32 (za 203 do 206.20) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.95 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.02 do 10.12 (za 12.39 do 12.49) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din. Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 410 do 415 din.

Sejmi

1. julija: Podčetrtak, Rajhenburg, Št. Janž (krški srez), Jurkloster, Murska Sobota, Ormož;

2. julija: Petrovče, Črnomelj, Kamnik, Ptuj, Št. Gotard, Kočevska Reka, Rakičan, Mislina, Ptujška gora, Tinsko;

3. julija: Ljubljana;

4. julija: Vojnik, Vuzenica, Krško, Veliki Gaber, Žiri;

5. julija: Št. Lenart nad Laškimi;

6. julija: Gradac, Šoštanj.

Drobne vesti

= Brezobrestna posojila za obnovo vinogradov. Banska uprava dravske banovine razglasa: Da se olajša ubožnejšim vinogradnikom obnova vinogradov v izrazito vinorodnih legah, bo banska uprava dajala v l. 1940. v okviru določenih sredstev in po obstoječih določilih brezobrestna posojila za obnovo vinogradov. Prošnje za brezobrestno posojilo se morajo vložiti pri pristojnem sresnem načelniku do najkasneje 15. julija. Prošnji, v kateri morajo biti navedeni vsota zaprosenega posojila, površina vinograda, določenega za obnovo, številka parcele in vložka, katastralna občina in ime gorice, mora biti priloženo: 1. izpisek iz posestnega lista za vse posestvo; 2. zemljiško-knjižni izvleček za vse posestvo; 3. izjava županstva o družinskih, premoženjskih in pridobitnih razmerah prosilca in da ustreza pogojem člena 2. določil o dajanju posojil; 4. pismena obveza prosilca, da bo obnovo vinograda izvršil natančno po navodilih strokovnjaka in da je poučen o vseh pogojih določil. Prošnja mora biti kolokovana z banovinskim kolkom za 10 din. Posojila za obnovo vinograda se dajejo do največ 1.25 din za 1 kv. meter vinograda, za najmanjšo površino 15 arov in do največ 75

arov. Za že obnovljene vinograde se posojila ne dajejo.

= Slovensko čebelarstvo v Ljubljani, ki ima svojo nadrobno trgovino na Tyrševi cesti 21, je zdaj ustanovilo tudi še trgovino z medom na debelo. Med bo društvo prevzemalo od svojih članov v komisij-sko prodajo in bo dajalo predurjume. Vodstvo upa, da bo s tem pripomoglo, da bodo njeni člani svoj pridelek vnovčili laže in po bolj-ših cenah.

= Izvoz zgodnega krompirja ni dovoljen. Prizad sporoča v svoji okrožnici od 18. t. m. vsem izvoznikom, da po sklepu izvoznega odbora pri Narodni banki ni dovoljen izvoz zgodnega krompirja iz naše države, in sicer glede na potrebe v naši državi.

= Letos ne bomo izvažali pšenice. Zagrebški »Jutarnji list« poroča iz Sombora: Za letošnji pridelek pšenice in drugega žita vlada posebno zaradi vojne veliko zanimanje. Ker se setve v maju niso posebno popravile, računajo strokovnjaki, da pridelek ne bo znašal nad 20 milijonov metrskih stotov. To pomeni, da ne bomo mogli prav nič pšenice izvažati, temveč bomo morali za domačo prehrano porabiti celo prihranke iz lanskega leta. V donavski banovini je samo v Bački in v gornjem delu Banata stanje nekoliko ugodnejše. Zaradi hude zime in mrzle pomladi in zaradi pogostega deževja in povodnji se setve niso razvile in žetev bomo imeli dva do tri tedne kasneje kakor navadno. Letos je bilo 300.000 orlov manj posejano kakor lani. povodenj pa je uničila 150.000 orlov. Tudi stanje turščice ni zadovoljivo, vrhu tega pa povzročajo veliko škodo nevihte in toča. Ječmen je dobro prezimil, vendar ga bo kljub temu manj kakor lani. Isto velja za oves.

= Svetovni pridelek zlata. Čeprav zlato ne predstavlja v vojnem času tistega bogastva, kakor na primer sirovi petrolej, je njegova vrednost ostala ista. Leta 1939. je po najnovejših podatkih dosegla količina pridobljenega zlata 39.300.000 unč, kar predstavlja 6.2 odstotka več kakor leta 1938, ko je celotna pridobitev dosegla 37.020.000 unč suhega zlata (unča je 31.1035 grama). Pridobitev zlata v Jugoslaviji se je lanske leto tudi dvignila, ni pa dosegla višine iz leta 1936. V Italiji se rahlo dviga in je dosegla l. 1938. 156 kg v vrednosti 3.320.000 lir. Prav tako rase pridobivanje zlata v Angliji, čeprav je zapletena v vojno Rudniki v Južni Afri-

Hans Warring:

V borbi z morjem

Ribiška povest

Zdaj je vpilo deset, dvajset glasov, da Martin ni mogel razumeti smisel teh strastnih besed. A vendar se ga je zdajci lotila brezmejná groza. Katero ime se je iz ropota in besnenja zmerom spet slišalo? A hkratu z imenom je čul besedo, ki ga je omamila, kakor bi ga bil kdo udaril s kolom.

Požigalka! Ali so vsi ti ljudje blazni? Planil je naprej. Tedaj je iz množice zaslišal krik, tako obupen in prestrašen krik, kakor ga še ni bil čul. To je bil Rozin glas! Kaj so ji storili, kdo se je upal prst položiti nanjo! Preden se je bil prav zavedel, je stal sredi divje razburjene množice. S svojo silno močjo je metal na levo in desno vse, kar mu je bilo napoti. Naposled je zagledal svojo ljubljeno v raztrgani obleki. Razpleteni rjavi lasje so ji valovali po hrbtu, roke je imela sklenjene in njen mrljiško blede obraz je bil ponosno obrnjen proti napadalcem. Besenje je v trenutku utihnilo, zakaj med množico se je pojavila čepica orožnika. Samo trenutek je trajala tišina, nato pa so se spet zaslišali divji, grozeči glasovi.

»Saj je priznala, da je požigalka! V ječo z njo! Vsa vas bi bila lahko zgorela! Pravica mora biti, v ječo s požigalko!«

Nenadno je stala Ernestina poleg orožnika. Nič več ni kričala in tudi jokala se ni. Čisto mirna je bila, toda njene oči so mračno gledale v hladen obraz.

»Gospod orožnik,« je rekla z mirnim, da-leč naokoli slišnim glasom, »imam vzrok za domnevo, da je bil ogenj iz hudobnosti podtaknjen, in sicer je tale moja nečakinja, ki jo obtožujem zločina. Danes sem jo nagnala iz hiše, ker je bila po vasi razširila hudobne obdolžitve o meni, in ko je šla, mi je zagrozila. Govorila je tudi o ognju, ki naj uniči mojo hišo. O tem vam lahko moja s'uzničad in stara teta, ki ju pozivam na pričevanje, povesta kaj več.«

Naslednjega dne je bila vas v največjem razburjenju. Zgodaj zjutraj je orožnik povedel lepo Rozo v preiskovalni zapor.

5.

Dnevi so minili. Vroče sredipoletno solnce je žgalo zemljo. Kolikor je prinesel junij preveč dežja, toliko sta ga premalo dala julij in avgust. Nespremenjeno je viselo nad zemljo brezoblačno nebo in solnce je razlivalo žgoče žarke, kakor bi bilo hotelo požgati vso rast peščene sipine.

In vendar je mislil Martin, da v svojem življenju še ni videl mračnejših dni. Sicer pa je kakor navadno dan za dnevom hodil na delo in stari mojster Kristopeit je bil poln hvale o njem in njegovem delu. Rekel je vsakomur, ki ga je hotel poslušati, da mu je mladenič vse in da bi brez njega zdaj v starih letih sploh ne mogel več izvrševati obrt.

Toda Martin je bil v resnici veselje do svojega dela izgubil. Zdaj je šele spoznal, kako čvrsto je bila Roza povezana z vsemi njegovimi mislimi, z vsemi njegovimi načrti za bodočnost. Zdaj se je zavedal, da bo njegova bodočnost le kup razvalin, če se bo moral odreči Rozi. To pa bo moral storiti, zakaj požigalki ne bo mogel dati svoje ime! Mora premagati sebe in svoje uporno srce, pa naj ga stane tudi kos življenja!

Ali pa je sploh mogoče, da je izvršila tak zločin? Kazala je zmerom tako toplo, dobro srce. Ljubila je otroke in živali, niti najmanjšemu črvu ni storila ničesar zlega. Ali je lahko zažgala iz maščevanja hišo, v kateri je preživela svojo otroško dobo, ki jo je ljubila, kakor lahko človek ljubi le svojo rojstno hišo? Martin ni hotel in ni mogel to verjeti. Tega tudi ni verjel, dokler se ni nekega večera pogovarjal s staro teto.

»Ali imate od Roze kakšno sporočilo, stara teta?« je vprašal.

»Bila sem v mestu in sem jo obiskala v bolnišnici. Nisem smela govoriti z njo, a videl sem jo. Za božje ime, Martin, njen obrazek ni večji od moje roke in oči ima tako velike in votle! Lase so ji ostrigili, ker je imela hudo vročico in je močno blede. Ko sem jo gledala, sem se morala glasno jokati. Toda potem sem si rekla, da bi bilo najboljšše, če bi jo Bog vzel k sebi. Pomisli vendar, za požig bo kaznovana z robijo. Če pomislim na to, se bojim, da mi ne bo počilo srce. A to ti rečem: krivka je prav za prav Ernestina! Ta je hudobna, zelo hudobna ženska! Ne daj se preslepiti od njenega denarja, Martin! Samo denar te ne bo napravil srečnega.«

Novice

kl. Kanadi in Avstraliji ji dajejo približno polovico zlata, kar ga premore vsa svetovna produkcija. Rudniki Rand so kljub vojni meseca novembra lani pridobili 1.103.135 unč, kar ni bilo nikdar prej doseženo. Kanada pa je l 1939 pridobila 5.046.000 unč (leta 1938. 4.725.117 unč)

= Najvišje dovoljene cene za bučno olje. Banska uprava je na podlagi uredbe o nadzorovanju cen določila maksimalne (najvišje dovoljene) cene za bučno olje, in sicer pri pridelovalcih 20 din za kg franko kraj kupca, v trgovini na debelo pa 22 din za kg franko kraj kupca. Kršitve te odločbe se kaznujejo.

= V Zagrebu se je pocenila živina. Na nedavnem seimu v Zagrebu se je nekoliko pocenila živina. Goveje živine so posebno mnogo prignali iz Banata in Topolovca. Tudi cena krmi, katere je bilo na trgu dovolj, je padla.

= »Hlevski gnoj in gnojnice« je naslov lični knjižice ki jo je izdala Kmetijska zbornica za dravsko banovino. Na 60 straneh obravnava inž. Jože Suhadolc s preprosto besedo glavno osnovo vsakega kmetovanja: ureditev gnojila in gnojnin. Jam Prav koristne bodo kmetu kakor tudi zidarskemu obrtniku slike in črteži gnojil in gnojnin. Jam ki jih prinaša knjižica. Knjižica stane le osam dinarjev.

= Shranjevanje jajc v anenem mleku je zelo preprosto. Jajca naj so stara največ 10 dni in čista morajo biti. Na tri litre vode denemo pest gašenega sode in ga dobro omešamo z vodo. Nato dodamo dve žlici soli, katero na smo prej prekuhali in shladili. Praktičneje je, če uporabimo več manjših kakor eno veliko posodo, ker se kako jajce lahko pokvari in je zaradi tega jajca v manjši posodi manj škoda. Ta shranjena jajca prebodo pred rabo, če jih kuhamo, na topi strani z iglo, s čimer preprečimo, da bi se razpočila v vreli vodi.

= Katera detelja je dobra za seme. Gospodarijo bo zanimala tale ugotovitev moravskih kmetijskih strokovnjakov: Seme detelje s temnim listjem in svetlim cvetjem iameči za dober pridelok. Seme detelje s svetlimi listi in temnordečim cvetjem je manjvredno in se le slabo obnese. Kdor hoče torej pridelati na svoji niži dobro detelino seme, naj pazi na dve stvari: temni listi, svetli cvetli.

Od tega večera ni več verjel v njeno nedolžnost. Celo stara teta ki je zmerom držala z Rožo, je bila prepričana o Rozini krivdi.

»Zelo slab je videti Martin,« so govorili vaščani. »Klaasovka, bolj moraš streči sinu.«

»Ah,« je na take besede odvrnila žena. »to je samo tako začasno. Bo že boljši. V zadnjem času ima slab tek in toži, da ne more spati. V nekaj tednih bo to minilo, le verjemite mi. Poznam to!«

»Ali je res, da mu je mojster Kristopeit ponudil svojo obrt in svoje zemljišče z velikim tesarškim prostorom, ki bi mu ga odplačeval v obrokih?«

»Da, res je, Martin si zna pomagati,« je odvrnila mati ponosno.

»A Kristopeit je rekel, da Martin noče sprejeti ponudbo. Hoče še počakati do jeseni, nato pa pojde po svetu.«

»No, no, le počakajmo malo,« je rekla žena in se skrivnostno nasmehnila. »Mogoče je, da Martin sploh več ne potrebuje zemlje starega mojstra, morda se pogaja za kakšno drugo zemljišče. Kar počakajmo, vam rečem!«

»Z Ernestino so mora oženiti,« so rekli potem vaščani, »toda to mu ne prija, kar shiral je zaradi tega...«

Medtem se je gradila na pogorišču nova hiša Ernestini je bila izplačana lepa zavarovalnina, zato je sklenila obnovo stare domačije v novi, zlejšani obliki.

»Takšnega zaslužka kakor letos vaški obrtniki že dolgo niso imeli,« so govorili ljudje. »Ernestina pa jim tudi streže! Vsak dan dobe pivo, sama ga prinaša ljudem k gradbi,

* Uredba o cenah in prisilnem odkupu pšenice in turščice. Ministrski svet je te dni predpisal uredbo o maksimiranju cen in prisilnem odkupu pšenice in turščice. Uredba določa, da se pšenica in turščica iz leta 1939 ne smeta prodajati dražje od naslednjih cen: pšenica iz Bačke, Banata in Baranje po 230 din, iz Srema in Slavonije po 227 din, iz Bosne in Srbije po 224 din. Bela turščica se sme prodajati po 180 din in rumena po 70 din za 100 kg nakladalna postaja. Te cene veljajo za pridelovalce. Za žito ki se kupuje od osebe, katere se peča s prometom ali predelavo žita, se bodo k gornjim cenam prišteali še dokazni prevozní stroški od nakladalne do namembne postaje. Uredba določa, da se morajo preostanki pšenice in turščice prijaviti pristojnim oblastvom v roku treh dni po uveljavljanju te uredbe (24 t. m.). Kot preostanki za zalogo se smatra žito, ki presega minimalne potrebe za prehrano do novega žita, in sicer za vsakega člana družine do 10 let starosti 30 kg pšenice in 60 kg turščice, nad 10 let starosti na 60 kg pšenice in 120 kg turščice. Za prehrano živine določa uredba minimalne potrebe do novega žita, in sicer za konje, vole, krave, bike, pitane svinje do 400 kg turščice za glavo in za drobnico 120 kg za glavo. Vse zaloge pšenice in turščice, ki presega gornji minimum za prehrano družine in živine, bo prvenstveno pokubil Prizad. Za prestopnik te uredbe so določene stroge kazni od 50.000 do 500.000 din ali zapod od šestih mesecev do enega leta.

* Dajanje konj na vojaške vaje. Pri vpoklicu konj na vojaške vaje so ugotovili, da se lastniki konj poslužujejo različnih načinov, da se tej dolžnosti izognejo ali pa dajo na orožne vaje najsibše konje. Kdor ima več konj, da navadno najsibšega, drugi si spet od soseda izposodi ali kupi nesposobnega konja, ki ga potem žene v vojaško edinico. Primeri se celo, da lastnik svojega konja nalašč poškode in ga onesposobi za vojaške namene. S takim postopanjem se ovira delo vojaških oblastev, da ne morejo svoje naloge natanko in redno opraviti, kar je lahko usodnega pomena za državno varnost. Zato opozarjamo, da morajo biti za vojaške namene dani le dobri in sposobni konji in da

pri tem pa se smuka okoli Martina. No, ta bi moral biti slep, da ne bi opazil, kam pes tace molit!

Toda Martin na videz ni ničesar opazil. Kljub lepim solnčnim dnevom je bil njegov obraz mračen in bled.

V mestu se je preiskava nadaljevala. Dolga vrsta priči je bila poklicana. Tako stara teta, potem Ernestina, deklet, hlapec. Njih izpovedi so vse soglašale. Roza je bila izrekla divje grožnje nasproti svoji teti Ernestini, govorila da je o uničenju in požigu. Nato da je v hudi jezi zapustila hišo, v katero se je lahko vsako uro ponoči vrnila, kajti vedela je, da so zadna vrata ostala nezaklenjena. Sicer da je ni bil nihče videl v hiši, toda komaj je planil ogenj iz strehe, se je pokazala na gričku onstran poti in se je tako obnašala, da je morala pri vseh zbuditi sum. Strmela da je z očmi, polnimi groze, v ogenj in je govorila čudne reči. Roke da je vzdigovala proti nebu in jih vila, kakor bi se bila šele tedaj zavedla, kako strašen zločin je bila storila. Tudi da so čisto razločno slišali, ko je vzklikala: »To je moja krivda!« S tem da je torej že vse priznala, pa naj je pozneje tudi tajila dejanje.

Vsa vas je soglašala v sodbi: »Kriva je.« Celo tisti, ki so bili zmerom prepričani o njeni poštenosti, tako vaški načelnik Anders in njegova žena, stara teta in nekateri stari prijatelji rajnega starega očeta, so le žalostno majali z glavami in molče gledali, da se je zadeva razvijala, kakor se je hotela.

Rozina mladost in življenjska sila sta premagali njeno hudo bolezen. Povedli so mladenco iz bolnišnice nazaj v preiskovalni zapor. In zdaj je prvič stala pred preiskoval-

bo vsakdo, ki se samo poskusi izogniti tej dolžnosti, nemudno naznanjen pristojnemu vojaškemu oblastvu.

* Klanje telic in mlade živine v Hrvatski spet dovoljeno. Hrvatski ban je izdal naredbu, ki dovoljuje klanje telic in mlade živine pod enim letom v vseh primerih, kjer terjajo to zdravstveni oziri in koristi za živino-rejo. Spričevala za bolne ali za nadaljnjo rejo ne ustrezajoče telice bodo izdajali brezplačno pristojni živinozdravniki. Klanje telic in mlade živine pod enim letom bo dovoljeno tudi v primerih, če kmet nima možnosti, da to mlado živino prekrmi ali proda za rejo drugim. Zadevna dovoljenja za klanje bodo izdajali sreska načelstva in mestni magistrati.

* Regulacija Mozirnice in Trnave. Iz Mozirja poročajo, da je regulacija Mozirnice končana. Dela so stala okrog 50.000 din. Največ je prispevala banska uprava, nekaj pa Tujskoprometno in olepševalno društvo v Mozirju. Z regulacijo Mozirnice so posestniki zemljišč ob potoku zelo mnogo pridobili. Pred dnevi so začeli manjša regulacijska dela tudi na Trnavi, nevarnem hudourniku, ki teče skozi trg Mozirje. Za celotno regulacijo pa za enkrat še ni kritja. Mozirjani prosijo bansko upravo da izvede tudi to nujno potrebno regulacijo.

* 165 metrov globoka naravna ledenica. Julijsko krajino pridno raziskujejo jamarji, ki imajo v ta namen od italijanske države levo podboro. Posebno med Tržičani je dosti vnetih jamarjev, ki so dosegli tudi že uspehe. Nedavno so odkrili na Trnovski planoti neka inovih jam. Imenujejo jih ledenice, ker je v njih tudi poleti led. Nekaj ledenic so odkrili že prej in so iz njih zakladali Trst z ledom. Novoodkrita jama je globoka 165 m. Naš Kras skriva torej v sebi mnogo zanimivosti.

* Tečaj za umno kmetijstvo v Julijski krajini. Italijani so ustanovili vrsto šol in tečajev za kmečko mladino. Vanje imajo dostop otroci, ki so končali ljudsko šolo. Po nešteti krajih v Julijski krajini so takšni tečaji že ustanovljeni. Obiskovati jih mora tudi ženski naraščaj, ki pa se učijo predvsem ženskih del. Takoj po končani šoli gredo učenci na polje delati in so zato hodili v to šolo, da bi potem že nauredi študirali kmetijstvo na višjih kmetijskih šolah.

* Pomanjkanje rafije za vinogradnike. Iz Srema poročajo, da se vinogradniki v ondot-

nim sodnikom. Ni bil več mlad mož, že dolgo vrsto let je opravljal svoj posel in v tem času doživel marsikatero za človekoljuba bridko izkušnjo. Njegova vera v človeško vrednost in človeško besedo se je v tem času zelo omajala. Ko jo je ocenjujoče pogledal, je bil presenečen. Nista bili samo mladost in lepota, ki sta ga očarali, temveč je bilo v pojavi mlade deklice nekaj, kar je človekoljuba v njem navdalo z nenadnim strahom. To mlado bitie naj bo zločinka? Za temi ljubkimi, zavoljo boleznih poduhovljenimi potezami naj tiči hudobno srce? Ta njen izraz, poln trpkosti in sramežljivosti, naj bo laž?

S prijaznim glasom jo je začel izpraševati:

»Šele 18 let štejete,« je rekel sodnik, »pa imate v svoji domači vasi tako slab sloves, da vas smatrajo za zmožno tako hudega dejanja. Kako je to?«

Deklica je zahtela in pokrila obraz z rokami. Sodnik je potrpežljivo čakal, da se je pomirila, nato je ponovil vprašanje: »Kako je to?«

»Prej, ko je še živel stari oče, mi ni nihče v vasi prisojal kaj zlega in vsi ljudje so bili prijazni z menoj. Odkar pa je dedek mrtev in vsi vedo, da je vse Ernestino in da jaz nimam ničesar, prav ničesar...«

Njen glas je zamrl v ihtenju.

»Sedite in pomirite se,« je rekel sodnik. »Nikar me ne smatrajte za sovražnika, ki hoče od vas izsiliti priznanja. Hočem samo dognati resnico. Če ste nedolžni, se resnice ne bojte. Zaupajte mi in mi povejte, kaj ste doživeli in kako je prišlo do tega, da vas je vaša teta tistega večera nagnala iz hiše.«

Te sodnikove besede so zvenele drugače — bolj človeško, bolj usmiljeno, kakor si je bi-

nih krajih pritožujejo zaradi pomanjkanja rafije. Kolikor je morejo dobiti, jo plačujejo predrago. Ko so že določene cene modri galici, zahtevajo vinogradniki, da se to zgodi tudi z rafijo.

* Nemška komisija nabira v naši državi kmetijske delavce. Posebna komisija nemškega ministrstva za javna dela je v spremstvu z zastopnikom banske uprave v Zagrebu te dni prepotovala severno Dalmacijo in zapadno Bosno, da preuči možnosti zaposlitve večje skupine naših delavcev za kmetijska dela v Nemčiji. Sklenjen je bil dogovor z 900 kmetijskimi delavci.

* Velika tradicionalna tombola Sokola I. Maribor bo v nedeljo 30. t. m. na letnem telovadišču v magdalenskem predmestju. Tablica stane samo 2 din. Lahko vas doleti sreča, da dobite 12.000 din. Po tomboli velika veselica brez vstopnine Uprava Sokola I.

* Življenje je dal za svojega nečaka. Ravnatelj ljubljanske tobačne tvornice g. Franjo Golob je rad zahajal v Kamniške planine, zlasti v Kamniško Bistrico. Tako se je v nedeljo pripeljal s soprogo in drugo družbo z jutrnim vlakom v Kamnik. Do Stahovice so se peljali z avtobusom, nato so peš nadaljevali pot. V Kamniški Bistrici je bila vsa družba izvrstno razpoložena. Popoldne pa je g. Golob šel na sprehod. S seboj je vzel nečaka. S fantkom sta šla proti tako imenovani Rokovnjaški jami ob poti, ki drži na Kamniško sedlo. Tam se pot bolj in bolj zožuje. Nesrečno naključje je hotelo, da je fantku spodrsnilo in je začel padati v jamo. Ravnatelj g. Golob je hotel svojega varovanca zadržati, v naglici pa je tudi njemu spodrsnilo in je sam padel v globino. Priletel je v jamo z glavo navzdol in si je na ostrem kamnu prebil čelo. V kratkih trenutkih je izdihnil. Fantku pa se ni zgodilo nič hudega. Tragična smrt ravnatelja g. Goloba je zbudila globoko obžalovanje.

* Domačija je zgorela. Huda nesreča je zadela posestnico Terezijo Vrščičovo na Rožičkem vrhu. Ko je nedavno zjutraj delala na polju, je opazila, da je v njeni hiši nastal ogenj. Preden je prihitela z njive domov, so ognjeni jeziki že zajeli vse ostrežje hiše in gospodarskega poslopja, ki je bilo krito s slamo. Na pomoč so prihiteli vaščani in gasilci iz Kapele, Dragotincev in Rožičkega vrha. V shrambi na podstrešju so zgoreli obleka, gospodarsko orodje in živila, nad gospodarskim poslopjem pa seno. Škoda presega

30.000 din, a lastnica je bila zavarovana le za 5.000 din.

* Otrok je utonil v potočku. Pri Stranderjevih v Lutvercih se je zgodila huda nesreča. Mati Ivana Stradnerjeva je bila odsotna z doma, medtem ko je ostal doma njen 22 mesecev stari sinček Franc pod nadzorstvom babice. Ta je bila zaposlena pri hišnih opravilih in je hkratu pazila na otroka. Naenkrat pa je otrok izginil za hišo k potoku. Na bregu je otroku spodrsnilo, padel je v jarek z glavo naprej in se zadušil.

* Strela ubija. V Št. Lovrencu na Dolenjskem je bila te dni huda nevihta z nalivom, med katero je treskalo. Nenadno je treščilo v oreh polet hiše g. Lojzeta Ovna, po domače Tomazina, poleg hoste na Muhobranu. Z oreha je švignila strela v hlev, kjer je ubila junca in telico. Pred devetimi leti pa je ubila strela pri tej hiši psa, ki je bil priklenjen na verigi pri skednju.

* Požar na Dravskem polju. Te dni je gorelo v Rošnji vasi pri Št. Janžu na Dravskem polju. Žrtev plamenov je postala hiša posestnika Peska Lovrenca. Ogenj se je razširil tudi na gospodarsko poslopje sosedo Dobnika Franca. Skupna škoda znaša okoli 45.000 din.

* Huda nesreča pri čiščenju sodov v Radgoni. V nedeljo popoldne so bile v nemški Radgoni in Murecku pokopane tri žrtve, med temi dva Jugoslovenci in eden tamkajšnji državljani, ki so se bili v petek smrtno ponesrečili. Pri žganjarji Franca Sommerja, ki je pred leti preselil svoj obrat iz Drobntincev v Apački kotlini v nemško Radgono, so bili že dalje časa zaposleni delavci 28letni Adolf Žigert, nemški državljani iz Gornje Radgone, in jugoslovenska državljana 18letni Franc Merčnik, posestnikov sin iz Polic pri Gornji Radgoni, in 28letni Franc Majer, posestnikov sin iz Konjišča v Apački kotlini. Zadnji je bil pred šestimi meseci pobegnil z doma preko meje v Nemčijo, kjer je dobil zaposlitev pri navedeni tvrdki. Vsi trije so bili v petek zaposleni pri izpraznjevanju in čiščenju velikih kadi, ki služijo za kvašenje češpelj in sliv za žganje. Žigert, Merčnik in Majer so skozi majhne odprtine šli v velikanske kadi, da izpraznijo ostanke okvašenih sliv. Pri tem delu pa so jih plini v kadi omamili in zadušili. Ko so bili izvlečeni iz kadi, so bili brez znakov življenja. Vsi poizkusi reševalcev so bili zaman.

* Smrtna nesreča kolesarja. V nedeljo se

je zgodila na betonirani cesti v gozdčku med Medvodami in Jeperco huda nesreča. 18letni delavec Kuralt Anton iz Škofje Loke se je peljal s kolesom in pri tem zadel v osební avtomobil, ki se mu je pripeljal nasproti. Kuralt je pri sunku odletel naravnost v avtomobil in z vso silo zadel vanj. Dobil je tako hude poškodbe na glavi, da je v kratkem izdihnil.

* Strela udarila v gospodarsko poslopje. Te dni je razsajalo po Slovenskih goricah hudo neurje. Med neurjem je udarila strela v gospodarsko poslopje posestnika Jožefa Konrada na Dravinji, občina Sv. Benedikt v Slovenskih goricah. V trenutku so zajeli ognjeni jeziki vse poslopje in ga uničili. Orodje, stroje in živino so rešili. Škode je okrog 15.000 din, medtem ko je bil posestnik zavarovan le za 4000 din.

* Smrtna nesreča mladega avtomobilista. V nedavni noči se je vozil z avtom iz Zagreba proti svojemu domu pri Sv. Križu blizu Kostanjevice 25letni Jože Kerin, sin svetokriškega župana. Ko je precej naglo privozil proti Cerklijam, je na ostrem ovinku izgubil oblast nad volanom in avto se je sredi ceste prevrnil. Ljudje so v naglici prihiteli na pomoč in so izpod razbitega avtomobila potegnili smrtno poškodovanega Kerina. Ponesrečenca so takoj prepeljali v brežiško bolnišnico, kjer pa je kmalu umrl. Truplo mladega Kerina je bilo prepeljano na dom pri Sv. Križu in pokopano na domačem pokopališču. Mladi Kerin je bil zelo priljubljen in sposoben mladenič. Njegovim svojcem izrekamo odkritosrčno sožalje.

* Svinjska rdečica se širi v Slovenskih goricah. Zadnji čas je bilo ugotovljeno, da je zavzela velik razmah v občinah Sv. Rupertu, Sv. Juriju, Sv. Trojici in v Sv. Anli, kjer je poginilo že mnogo svinj. Glede na nevarnost te kuge je potrebna živinozdravniška pomoč, da se zaščiti naša svinjereja.

* Smrtna nesreča pri delu. Nedavno zjutraj se je v tvornici Kranjske industrijske družbe na Jesenicah smrtno ponesrečil 30letni delavec Janez Toman iz Kamne gorice, ker mu je bil padel na glavo težak kos rude. Ponesrečencu so sicer takoj nudili zdravniško pomoč in ga prepeljali v bolnišnico bratovske skladnice, a je bilo vse zaman.

* Kolesar do smrti povozil starko. V Strossmajerjevem dreveredu v Mariboru se je pripetila velika nesreča. Neki mladi pekovski vajenec se je zaletel s kolesom v 76-

la predstavljala. Nedoločna grozljivost, ki jo je čutila za vrati zapahov, se je umaknila čustvu nastopajočega zaupanja.

Začela je pripovedovati. Izkušeni sodnik je slišal iz njenega glasu duševno strast, ko je obtoževala svojo teto Ernestino: »Vzela mi je vse, prav vse, vrgla me je kot beračico na cesto. Stara teta pa je vendar trdila, da je dedek hotel drugače!«

V sodnikovi duši se je bolj in bolj utrjeval sum, da je bil nesrečni otrok v trenutku brezmejnega sovraštva in jeze res »zvršil požig iz maščevanja«.

»Rekli so mi, da ste sami od sebe, ne da bi vas bil kdo pozval, obtožili dejanja.«

Dekletove oči so se široko odprle.

»To da sem storila? O, potem sem kaj takega rekla nevede. Želela sem Ernestini zlo in si mislila, da bi se ji prav zgodilo, če bi ji zgorela streha nad glavo. Tistega večera sem gotovo imela že vročico, ker sem se mnogo jokala in je bilo v moji glavi vse navzkriž. Zato sem pač željo zamenjala z dejanjem, ko sem videla goreti hišo. Od groze nisem vedela, kaj sem govorila...«

Kakor to prvo zaslišanje so potekla tudi vsa druga. V njenih izpovedih ni bilo nikakih nesoglasij, čeprav jo je sodnik izpraševal vse križem, da bi jo ujel. Le na eno vprašanje ni vedela odgovora, pa naj ga ji je sodnik še tolikokrat zastavil. A prav v tem je bila hudo obremenjevalna okolnost. To je bila luknja, ki je tudi priče niso znale na ta ali oni način zadelati. Ob devetih usodnega večera je bila deklica zapustila hišo skozi velika na dvorišče držeča vrata. Od tiste ure je ni nihče videl do časa, ko je bila hiša v plamenih. Tedaj se je nenadno pojavila sre-

di množice z blodnimi, zmešanimi očmi ter se obtožila požiga. Morali so torej domnevati, da se je, ko so bili domači pri večerji za mizo, neopaženo vrnila skozi mala, zmerom odprta zadnja vrata, se splazila po tesnih stopnicah na podstrežje in se gori skrivala, dokler ni spodaj v hiši vse utihnilo. Zatem izvršitev zločina ni bila več težavna. Zažgati slamnato streho je lahka reč.

»Kje ste bili v času med odhodom ik hiše in prihodom k požaru?« tako jo je sodnik večkrat vprašal ostro ji gledaje v oči. To je bilo tisto vprašanje, na katero ni vedela odgovoriti. Strmela je v vprašalca in zdelo se je, kakor bi bila mučno napenjala spomin. Bilo je, kakor bi bil ta čas izbrisan iz njene spomina. Vsakikrat, kadar ji je sodnik zastavil to vprašanje, je pritisnila roke na sence in njene oči so se s pogledom, ki je izražal obupajočo nemoč, uprle nekam v praznino. Ni vedela odgovora na to vprašanje. Kljub dobrohotnosti, ki jo je sodnik kazal nasproti mladi jetnici, se je v njem spet in spet porodil sum, da se dekle morda le potvarja. Ali hoče morda uporabiti svojo mladost, lepoto in ljubkost v to, da bi me preslepila?

Preiskava se je zaključila, Roza je bila zadnjič pred preiskovalnim sodnikom. Po končanem zasliševanju ji je sodnik sporočil, da lahko zdaj v zaporu sprejema obiske.

Mladenka je žalostno odkimala. »Saj ne bo nihče prišel,« je rekla. Čez nekaj trenutkov pa je menila: »Ali ne bi smela v vas? Tako zatohlo je tukaj, sonce nikdar ne sije v mojo celico. Rada bi videla morje in zelena drevesa! Prosim, pustite me ven na vas!«

»Žal, je to nemogoče! V preiskavi se ni posrečilo, dokazati vašo nedolžnost. Nekaj okoliščnosti je ostalo nepojasnjeno in te okoliščnosti vas hudo obremenjujejo. Akti se pošljejo zdaj na državno tožilstvo, ki bo odločilo, ali pride vaša zadeva pred porotno sodišče.«

»Ali res verjamete, da sem... da sem po- žigalka?« je tiho vprašala.

»Tu ne gre za to, kaj jaz mislim. Gospodje, ki morajo o tem odločiti, si morajo iz teh aktov stvoriti lastno naziranje.«

»Moj Bog!« Roza je zaihtela in zakrila obraz z rokami. »Saj sem vendar nedolžna! Nekaj tako groznega, da bi bil nedolžen človek obsojen v smрто in kazen, se vendar ne zgodi, kaj ne?«

»Nalašč gotovo ne, drago dete,« je rekel sodnik, ki ga je bil ganil pogled na nesrečno mlado bitje.

»Če je tako, sem lahko mirna. Potrpežljivo bom čakala, saj se mora vse obrniti na dobro.«

Pogledala ga je zaupljivo ko otrok.

»To ni laž! Nedolžna je!« je rekla misel v njem. Napisal je naglo še nekaj vrst na list, ležeč pred njim, in vstal. Roza je bila odvedena v svojo celico.

Naslednjega dne je prišla mlada žena jetniškega paznika k Rozi.

»Gospod preiskovalni sodnik je dovolil, da vas lahko čez dan jemljem v naše stanovanje. Imamo vrt poleg zida, sicer majhen, a nekaj zelenih dreves je v njem in dopoldne sije tudi solnce vanj. Pazili mi boste malo na otročice, ko bom opravljala gospodinjska dela...«

Roza je ihtela objela ženo.

(Dalje prihodnjik)

letno Marijo Ertičevo iz Kacijanerjeve ulice. Podrl je ženko s tako silo na tla, da je došla močne poškodbe in obležala nezavestna. Nesrečno ženo so prepeljali v bolnišnico, kjer je za posledicami hudih poškodb umrla.

* **Smrtna nesreča na premogovni postaji v Trbovljah.** Te dni se je na premogovni postaji v Trbovljah pripetila obratna nesreča, ki je zahtevala življenje 52letnega kurjača Jožeta Gubslaitnerja, po rodu iz Stare vasi pri Velenju. Ko sta strojevodja in kurjač Gubslaitner privozila do Trbovelj, sta ustavila vlak, da v premogovnem skladišču napolnita tender. Odkar delajo naši premogovniki s polno paro, je na premogovni postaji v Trbovljah noč in dan živahen promet. Gubslaitner je imel okrog lokomotive polne roke dela in tedaj je privozil mimo premikalni vlak ter ga tako nesrečno stisnil, da je dobil hude notranje in zunanje poškodbe. Brž so ga naložili na vlak, da ga prepeljejo v Ljubljano, a je že med prevozom izkrevnel.

* **Nenadna smrt nadarjenega mladeniča.** Na Jesenicah se je v svojem stanovanju s samokresom ustrelil v glavo 28letni tovarniški delavec Anton Brelih s Slovenskega Javornika. Kaj je pognalo nesrečnega mladeniča v smrt, ni znano. V zadnjem času je večkrat tožil, da ga boli glava. Pokojni Brelih je bil zelo nadarjen fant. Mnogo je čital in se rad bavil tudi z znanstvenimi zadevami, ki so mu morda preveč izčrpale njegove mlade sile. Bodi mu ohranjen blag spomin!

* **Dve domačiji sta zgoreli.** Te dni je v gospodarskem poslopu posestnika Martina Repiča nastal ogenj. Zaradi vetrovnega vremena je ogenj zajel tudi hišo posestnika Franca Bezjaka. Obe domačiji sta zgoreli. Ubogim ljudem so zgoreli vsi pridelki, poljsko orodje, kokoši in svinje. Ogenj so menda zanetili otroci, ki so se igrali v bližnjem skednju.

* **Kozolec je zgorel.** V Arji vasi pri Petrovčah se je nedavno ponoči vnel velik kozolec, last inž. Ježovnika. Na kraj požara so prispeli gasilci iz Arje vasi, Žalca, Levca in Gaberja. Gasilec se je posrečilo preprečiti, da se ogenj ni razširil na sosedna poslopja. Kozolec je zgorel do tal. Ogenj je uničil tudi vse seno, ki je bilo shranjeno v kozolcu, več vozov in nekaj gospodarskega orodja.

* **S cigaretami ogorkom je napravil 300 tisoč dinarjev škode.** Dne 14. aprila letos je nastal v Cigoncih v gozdovih grofa dr. Attemsa iz Slovenske Bistrice velik požar, ki je uničil okoli 12 ha mladega smrekovega goz-

da in napravil okoli 300.000 din škode. Ugotovilo se je, da je povzročil ta požar ogorek cigarete, ki ga je po neprevidnosti odvrnil 31letni delavec Franc Satler iz Zg. Bistrice. Satler je prišel zaradi tega na zatožno klop pred okrožno sodišče v Mariboru in bil obsojen na en mesec zapora.

* **Sumljive vesti.** G. Josip Lah iz Osluševcev nam sporoča, da časopisne vesti o zaplombi 500 litrov pokvarjenega vina nekemu osluševskemu kmetu in o krompirju, ki ga jebaje prodal neki Josip Lah iz okolice Velike Nedelje neznane kupcu, pa zanj ni dobil denarja, ne ustrezajo resnici. Če že glede vina zadeva ni izmišljena, se je nedvomno dotičnik, ki mu je bilo vino zaplenjeno, izdajal za domačina iz Osluševcev. Prav tako ni prodal krompirja neznancu noben človek iz okolice Velike Nedelje, ki bi se pisal Josip Lah.

* **Velika tatvina denarja na Lokah pri Trbovljah.** Te dni je neznan vlomilec odnesel gostilničarici Ivanu Lesjaku na Lokah 20 tisoč din. Orožniki iščejo tatu.

* **Žepne tatvine na vlakih.** Zadnji čas prihajajo poročila o mnogih žepnih tatvinah, ki jih izvršujejo žeparji po železniških vlakih na progah Zidani most—Zagreb, Zidani most—Ljubljana in drugod. Nedavno je bila nekemu posestniku iz celjske okolice ukradena težka zlata ura z verižico v vrednosti 25.000 din. Okradeni se je vozil v potniškem vlaku v posebnem kupeju. Razen njega so bili v kupeju še trije potniki, dva elegantna moška in prav gizdavo napravljena dama. Govorili so med seboj hrvaški. Izstopili so v Rimskih Toplicah.

* **V škocjansko župnišče je vlomil Tekavec.** Predzadnjo nedeljo je v ljubljanski Rožni dolini po pravi bitki padel policiji v roke znani delomrznež in vlomilec Ivan Tekavec iz Zapotoka. Na policiji so možu izprali vest in je Tekavec priznal dolgo vrsto grehov, med njimi nad 10 vlomov. Po poznejših preiskavah se je ljubljanski policiji posrečilo ugotoviti, da je Tekavec omenjeno nedeljo, ko je bežal pred stražniki, odvrnil nekaj predmetov. Nekaj teh predmetov so po daljšem iskanju našli. Bila je to Tekaveva prometna knjižica, v kateri je bil shranjen lep zaklad. Lepo zloženo med strani knjižice je bilo v njej skrito devet tisočakov in dva stotaka. Nedaleč proč pa je ležal v robec zavezan drobiž v znesku okrog 300 din. Ljubljanska policija je hitro ugotovila, da

je bil denar ukraden isto nedeljo zjutraj v župnišče v Škocjanu pri Turjaku. Usodna nedeljo zjutraj, ko je šel domači župnik maševati v cerkev, je Tekavec izropal župnišče. Pretkanec se je dal že v soboto zvečer zakleniti v župnišče. Bil je na podstrešju. Ko je videl, da v župnišče ni nikogar, je vzel na podstrešju močan železni drog in si z njim napravil pot skozi dve sobi v župnikovo pisarno, kjer je vlomil v blagajno in vzel vsega skupaj 9500 din. Seveda tudi ni pozabil vzeti župnikov revolver in srebrno uro z verižico. Takoj po vlovu jo je ubral v Ljubljano in prišel v Neredovo gostilno v Rožni dolini, kar se je zanj žalostno končalo. Na begu je streljal proti stražniku z župnikovim revolverjem. Poleg denarja pa je odvrnil tudi župnikovo uro. Ta je odletela v Glinščico. Tekavec je vlom priznal.

* **Obsojena detomorilka.** Letos aprila je 37-letna samska delavka Uršula Malovrhova, doma na Planini, občina Sv. Jošt nad Kranjem, porodila dete ženskega spola. Otrok je takoj zadavila, trupelce zavila v cunje in ga spravila v podstrešje. Orožniki pa so ji prišli na sled. Zaradi detomora in zločina proti pravosti je bila pred senatom obsojena na eno leto in pet mesecev strogega zapora. Že pred leti je bila zaradi sličnega dejanja obsojena na eno leto strogega zapora. Kakor navaja obtožnica, je Malovrhova od l. 1923. naprej rodila pet nezakonskih otrok, od teh je tri zadavila, dva pa sta umrla naravne smrti. Sodišče je ugotovilo, da je Malovrhova duševno omejena in slabo vzgojena.

* **Uboj zaradi vžigalnika.** Nedavno popoldne sta popivala v Mohorkovi gostilni v Zg. Polskavi delavca 46letni Ferdinand Kolar in 33letni Franc Trglavčnik; oba doma iz Zgoranje Polskave. Bila sta si prijatelja. Vzrok spora je bil star vžigalnik, katerega je Kolar posodil Trglavčniku, da si je prižgal z njim cigareto. Trglavčnik je potem spravil vžigalnik v žep, in ko je Kolar zahteval svojo last nazaj, se mu je Trglavčnik samo nasmejal. Kolarja je to razjezilo in je ponovno zahteval vžigalnik. Iz tega je nastal prepir, ki je zaradi zaužitega alkohola zavzemal čedalje resnejšo obliko. Nazadnje sta se jezna odpravila proti domu. Med potjo sta se neoprestano prepirala. Kakih 50 korakov od gostilne je Kolar naenkrat postal nasilnejši in se je zakadil v Trglavčnika. Ta je bil mlajši in močnejši, pa je Kolarja nekajkrat vrgl

EMILIO SALGARI IZGNANCI

Voz je kar izginjal v snegu, čeprav so se konji na vso moč trudili, da bi prišli dalje. Tudi zvečer še niso dosegli Tjumenske ceste. Pihal je močan severni veter in nametaval sneg na Vladimirko. Že se je od daleč slišalo zavijanje prvih volkov. Na beli ravnini so se premikale črne postavne in se bližale.

Tedaj je vzkliknil voznik:

»Poglejte, tamle je ogenj!«

»Ali je mar tu kakšna kočja?« je vprašal eden poveljnih vojakov in zmajal z glavo. »Morda bomo tam lahko popili kakšen kozarek. Naprej! Toda orožje imejte pri roki! V tej deželi človek nikoli ne ve...«

»Morda so kirgiški roparji ali pa pobegli kaznjenci!« je vzkliknil nekdo drug.

Ob gozdu so zdaj razločno zagledali skozi drevje majhen ogenj. Sibirski kmet pri takem mrazu ne bi zapustil svoje kočje in šel v gozd kuriti. Torej je moral biti kakšen potnik.

Voz se je približal ognju. Tedaj je vstala ob njem temna postava z dolgo brado, dolgo suknjo in visoko kočjo.

»Kdo je?« je vzkliknil poveljnik kozakov in dvignil puško.

»Koga mi pošilja bog?« je vprašal starec.

»Kozake!«

»Bodite dobrodošli ob mojem ognju! Toda ne morem vam ponuditi ne kruha ne soli, kakor zahtevagostoljubnost. Bogodarov je ubog romar.«

»Bog s teboj, sveti mož! Volkovi te nocoj ne bodo požrli.«

Poveljnik je skočil s konja in si ogledal starca od glave do nog.

»Ali nisi mar kakšen pobeglel kaznjenc?«

Starec mu je pokazal svojo skrinjico z milodari.

»Dva tisoč pet sto rubljev je v njej za cerkev v Ostrogu.«

Ko je polkovnik zaslišal to ime, ga je streslo. Ivan, ki je to opazil, ga je presenečeno pogledal. Sergej pa mu je vrgl pomenljiv pogled, ki mu je ukazoval, naj molči.

»O,« je vzkliknil poveljnik, »Poljak si! Ali imaš že dolgo pot za seboj? Kako dolgo pa že hodiš po svetu?«

»Dve leti je že, kar sem zapustil dom. Do Irkutska sem prišel.«

»In zdaj se misliš vrniti v domovino?«

»Po najbližji poti. Star sem in bolan, denarja bo pa že tudi dovolj.«

»Pokaži svoj potni list!«

Romar je potegnil iz notranjega žepa svoje umazane suknje potemnel papir, ki si ga je poveljnik kozakov natanko ogledal.

»V redu!« je potem rekel. »Res si romar. Sprejeli bomo tvoje povabilo!«

7. poglavje.

TAJNO NAROČILO

Stari Bogadarov je bil eden izmed tistih romarjev, ki so romali dolga leta, da so slu-

žili Bogu in pobirali darove za zgradbo cerkve v domači vasi.

Kakor znano so bili ruski kmetje zelo siromašni, a silno pobožni. Kakor hitro je nastala nova vas, se je rodila tudi želja po cerkvi. Navadno pa ni bilo denarja za gradnjo. Dva tisoč do tri tisoč rubljev je bil zanje nedosegljiv znesek. Zato so se vaški veljaki sestali na posvet in izbrali iz svojih vrst najpobožnejšega, najzanesljivejšega in najkrepkejšega moža, ki so mu izročili zaklenjeno skrinjico, katera se je smela odpreti le po njegovem povratku.

Sam je nastopil tak mož potovanje s palico kot orožjem in koštrunjim kožuhom v obrambo pred vetrom in mrazom. Mož je romal čez hribe in doline, čez reke in neskončne stepe. Preživljal se je le z darovi. Skozi siromašne vasi in najrazkošnejša mesta je držala njegova pot. Povsod je beračil za gradnjo svoje cerkve. Čez Ural je potoval in skozi Sibirijo. Kljuboval je ledenemu zimskemu mrazu, pripekajoči poletni vročini in pekočim pikom mrčesa, volkovom in stepnim roparjem. Nikdar ni miroval, temveč romal in romal. Rusi so bili prebogaboječi, da bi ubogemu požrtvovalnemu romarju odrekli miloščino. Tako se je polnila skrinja z rublji. Neredko je padel vanjo tudi petrubejski novc.

Ko je pobožni mož tako potoval eno leto, dve, pa tudi do štiri leta, se je vrnil domov pogosto le umret po številnih naporih. Spomin nanj pa se je potem častil v vasi.

Bogadarov je bil preko Varšave, Vilna, Moskve, Kazana in Jekaterinburga prispel v Sibirijo. Zdaj je imel potreben znesek zbran.

Ko v vsej okolici ni mogel odkriti

na tla. To je pa tega razjezilo, da je takoj zgrabil za nož in zamahnil proti Trglavčniku. Zadel ga je v vrat in mu prerezal žilo odvodnico. Trglavčnik se je smrtno ranjen pognal v beg proti domu, da bi mu rano zavezali ter kri ustavili. Bežal je samo kakih 50 korakov, potem pa se je zgrudil na tla. Ko so prihiteli ljudje do njega, je bil že v zadnjih zdihih in je kmalu zaradi izkrvavitve umrl. Kolar se je skrivaj splazil domov, kjer so ga našli orožniki in aretirali.

* Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor! Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica 14) ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev.

Priateljem in somišljenikom!

Dne 1. t. m. je zadela huda nesreča našega dobrega in delavnega somišljenika Antona Malgaja v Strtenici pri Bibiki, p. Pristava v šmarnem okraju, mojega namestnika kot bivšega narodnega poslanca za šmarni srez. S hišo v kateri je stanoval, je zgorelo tudi vse njegovo imetje, rešil je samo golo življenje svoje žene in šestih otrok. Sam je pri reševanju dece iz goreče hiše dobil tako hude opekline po vsem gornjem delu telesa in po obrazu, da leži v celjski bolnici že tretji teden.

Prosim vse prijatelje in somišljenike, da »odro s rce in odpro roke« ter »otirajo bratovske solze« in to po geslu: »Dvakrat da, kdor hitro da!« Prosim vse, da pomagajo nujno ali z denarnimi prispevki ali z obleko in blagom ali z živili.

Darove sprejema uprava »Nove Dobe« v Celju (Zvezna tiskarna) kamor se naj pošljajo s pripombo: Za Antona Malgaja.

Zdravo!

Maribor, dne 22. junija, 1940.

Vekoslav Spindler, novinar, bivši narodni poslanec za šmarni srez.

koč si je zakuril ogenj, da bi se uhranil mraza in da ne bi postal plen gladnih volkov.

Kozaki so privezali svoje konje k drevesom, posedli okoli ognja in delili svoj živež z romarjem.

»Ali sta to jetnika?« je vprašal stari romar vodjo kozakov in pokazal na Sergeja in Ivana.

»Da, dva izmed nanevarnejših! Nihilista! Eden izmed njih je vaš rojak, Poljak!«

»Poljak!« je zavzdihnil romar. »Uboga dežela!«

»Vam je žal zanjo?«

»Mislim samo na to, da je morala Poljska dati že mnogo takih izgnancev.«

»Zakaj pa se upirajo caru?«

Molče so povečerjali. Ko so bili nabrali še smolnatega lesa za ogenj, so napravili v sneg jame, da bi v njih prenočili. Takšne sibirski lovske postelje so najboljša zaščita proti mrazu, če na stepi ni drugačnega prenočišča.

Šest kozakov, polkovnik, romar in voznik so zlezli v jame. Le študent, ki se je bal, da ne bi v jami zmrznil, je rajši obsedel pri ognju. Oba vojaka, ki sta stražila, sta ostala pri njem.

Noč je bila strahotna. Nepretrgano je snežilo in oster sever je stresal krošnje borov in brez. Iz teme gozda se je zdaj pa zdaj slišalo tuljenje volkov.

Ivan je bil zaspal ob ognju naslonjen na drevo. Od dolge jeze ustrujeni vojaki so prav tako spali. Smrčali so že kakšne četrt ure z rokami na puškah. Tedaj se je vzdignila iz ene izmed jam glava. Postava je počasi in

Važno opozorilo za čebelarje prevažalce

Čebelarji, ki prevažajo čebele na ajdovo pašo v okraje Ljubljano okolico, Slovenji Gradec, Brežice in Celje, se opozarjajo, da morajo po določilih člena 3. naredbe o prevozu čebel na ajdovo pašo z dne 23. junija 1. 1936. to prijavi občini, v katero jih nameravajo postaviti na pašo, do vstetega 1. julija. V prijavi je navesti natančno število panjev in prostor, kamor jih nameravajo postaviti.

V ostale kraje je dovoljeno čebele postaviti na ajdovo pašo le na določena stalna stojišča, na nova stojišča pa samo v smislu določil člena 6. naredbe o prevažanju čebel na ajdovo pašo z dne 7. julija 1. 1936., sicer bodo obšutno kaznovani, čebele pa po določilih naredbe odstranjene na njihove stroške in nevarnost, če tega v določenem roku ne bodo prizadeti sami storili.

Čebelarji, ki imajo po naredbi iz 1. 1936. stalna stojišča, na jih letos iz kakršnihkoli razlogov ne bodo ali samo delno uporabili, morajo po določilu člena 8. navedene naredbe to javiti najkasneje do 5. julija okrajnemu načelnstvu, v katerega območju je stojišče, da ga lahko za letos odda prosilec, ki nimajo stalnih stojišč.

Ne pozabite čebel tovarišev, ki so v vojaški službi! V začetku julija pregledajte vse njihove panje, če so v redu. Slabiče in brezmatične združite in pripravite družine za jesensko pašo. Če prevažajo čebele na pašo, poskrbite, da čebele ne bodo ostale doma. Dolžnost naših podružnic je, da to delo organizirajo! Držimo se načela: Vse za blagor domovine in gospodarski razmah slovenskega čebelarstva. V slogi je moč!

Popotnikova torba štrigovski Sokol lepo deluje

Štrigova, junija. V zadnjem času je delo v našem Sokolu zelo oživelo. Poleg telovadnih oddelkov, ki se marljivo pripravljajo za letošnje nastope, se so uvedli v društvo stalni mesečni sestanki.

previdno zlezla do jame, kjer je počival romar.

»Bogadarov!«

Starec je očitno le rahlo spal. Vzdignil je glavo iz luknje v snegu in presenečen zamrmral: »Ah, eden izmed izgnancev!«

»Tiho! Poljak sem kakor ti in sem se nekoč boril za osvoboditev domovine. Sem polkovnik Sergej Vasiljev!«

»Vasiljev?« se je začudil romar. »To ime mi je znano! Kje sem ga le slišal!«

»V Ostrogu. Tam imam posestvo in moja sestra živi tam.«

»Ali nima čudovito lepih oči? Ali se ne imenuje Marija Fedorovna? V zaščito pa ji je stari vojak Dimitrij?«

»Da, da, ta je!«

»Kaj lahko storim za vas?«

»Prosim vas, da čim hitreje hitite k njej in ji poveste, da je njen brat obsojen na smrtno prisilno delo v rudnikih Verholenski!«

»Ali tega še ne ve?«

»Ne, ker nobeden izmed mojih sorodnikov ne pozna njenega bivališča.«

Prisegam, da bom vaše naročilo vestno izvršil, če me ne bodo prej požrli volkovi!«

Če bi potoval peš, bi tvoja pot trajala leto dni, Bogadarov! Zato potuj do Tjumenja s sanmi in od tam z železnico preko Jekaterinburga in Moskve! Vzemite tale okrasek. Vreden je tisoč rubljev!«

Pri teh besedah je polkovnik izročil romarju z velikim briljantom okrašen prstan, ki ga je doslej skrival pred grabežljivostjo stražnikov.

»A kaj bo lahko storila vaša sestra za

ki. Tako smo imeli v preteklem mesecu prvi tak redni sestanek članstva, ki je bil za prvičkrat še precej dobro obiskan. Na sestanku je govoril br. prosvetar o dolžnosti sokolstva glede na zdajšnje svetovne razmere.

V preteklem tednu se je članstvo celo trikrat sestalo. Odziv je bil zmerom boljši, tako da je pri zadnjem sestanku bila sokolska dvorana že polna članstva. Na prvem sestanku preteklega tedna se je sestavil strelski odsek in izvolil njegov odbor. O pomenu strelskega odseka je govoril br. prosvetar. Sklenilo se je, da se bo začelo čimprej streljanje na strelišču. Nekaj dni nato je bil sestanek strelskega odseka, ki so se ga udeležili tudi članice in moški naraščaj. Strelski poročevalec je ob tej priliki obdelal pripravo za ostro streljanje. Na tretjem sestanku je bilo na dnevnem redu predavanje o telesni vzgoji in kulturi, ki mu je članstvo z velikim zanimanjem sledilo.

Preteklo nedeljo pa smo začeli streljanje na strelišču. Domačo slovesnost je otvoril br. starosta. Obisk sokolskih pripadnikov in drugega občinstva je bil tako velik, da je bilo na prvi dan streljanja porabljeno 400 nabojev, kar dokazuje, da se tudi podeželje zanima za streljanje. Streljanje bo vsako nedeljo z začetkom ob 14 uri na strelišču za sokolske oddelke in za drugo občinstvo. Vse kaže, da se štrigovski Sokol zavedajo naloge, ki jo mora prav v teh časih vršiti sokolstvo.

Krošnjiariji so huda nadloga

Velika Loka, junija

O nadlogi krošnjiarijev po Sloveniji se je že mnogo pisalo. Ljudje se premnogokrat dajo preslepiti od vsiljivosti krošnjiarijev in plačajo za manjvredno blago lepe denarce.

Tudi dogodek na nedavnem velikološkem sejmu potrjuje, da so krošnjiari velika pokora. Sejem so namreč posetili tudi mnogi krošnjiari, ki so ljudem vsiljevali svoje blago na seimišču samem in po gostilnah. Že v teku donoldneva je prišlo do neprijetnosti in orožniki so le s težavo vzdrževali red. Krošnjiariji so ustavljali ljudi, jim vsiljevali svoje blago in pretili s psovki vsakomur, ki je kupčijo odklonil. Posebno neprijetno je bilo, ko so se ljudje po

vas?« je vprašal stari mož.

»Ona bo že vedela, kaj mora napraviti, saj je preudarno, odločno dekle, prava Poljakinja. Hvala ti, Bogadarov, zaupam tvoji pri-segi.«

»Pri zaščitnici Poljske, sveti devici Mariji, ponavljam prisego. Bog te blagoslovi!«

Tiho se je Sergei spet splazil po snegu do svoje jame in zlezal vanjo.

Snežni vihar je medtem s podvojeno močjo divjal naprej.

Drugo jutro so kozaki že zgodaj osedlali svoje konje in jetnika sta morala na voz, da bodo naposled že prišli do Kamiševka.

Romar je bil že nekaj ur pred njimi odpotoval. Korakal je proti Ihimu, zadni vasi na cesti od Tjumenja.

Zdaj ni več snežilo. Padlo pa je bilo toliko snega, da se je konjem vzgrezalo do kolen. Zato je bilo potovanje zelo počasno.

Ob desetih dopoldne so dospeli do neke vasi; tam so več ur počivali. Poštar jim je zamenjal voz za sani in dal nove konje. Zvečer so dospeli v Tinkalinsk, v vasico, ki je štela dvesto do tristo duš. Tu so prenočili. Prihodni dan so naposled prišli v Omsk.

8. poglavje

Iz Omska v Tomsk

Omsk, nekdanje glavno mesto zapadne Sibirije, stoji ob Irlišu, široki, deroči reki, ki izvira v Altajskem gorovju. Izliva se v Ob, s katerim se združuje po toku, dolgem kakšnih sedemsto verst. Kakor skoro vsa sibiriska mesta je bil Omsk razdeljen v dva dela. En del, bivališče uradništva, je obsegal guvernerjevo palačo in jetnišnico. Drugi del je

sejmu razšli po gostilnah in so jih krošnjari nadlegovali od mize do mize.

Tako so prišli krošnjari tudi v Glihovo gostilno in so s svojim ponašanjem kaj kmalu prepodili iz gostilne vse goste, ki so se rajši umaknili, kakor da bi se z njimi prepirali ali celo zapletli v pretep. Čeprav je bila gostilna izpraznjena, niso dali miru in so izživali naprej enega gosta vojnega invalida Pirca Antona iz Benečije pri Trebnjem. Zbili so mu z mize vrček piva in mu pretili. Ko so nato gospodinja in natakariče terjale od krošnjarjev poravnano računa za zapitek in za škodo, so ti navalili nanje in jih začeli pretepati z gorjačami. Ženske se niso mogle braniti, a krošnjari jim niso prizanesli. Gorjače so padale vseprek in so poleg telesnih poškodb, ki so jih prizadeli ženskam, napravili tudi mnogo škode na steklenini. Nazadnje so navalili še na Pirca, ki je hotel zaščititi ženske. Iz svojih košar so potegnili nože. Šest dolgih novih kuhinjskih nožev se je zablskalo v rokah treh napadalcev. Napadenec se jim je umikal, kljub temu pa ga je eden zabodel v hrbet in mu prizadel nevarno telesno poškodbo. Poleg tega je bil ranjen tudi v glavo in je moral v bolnišnico. Orožniki so vse tri napadalce aretirali in jih spravili v zapore sreskega sodišča v Trebnjem.

Nesreča našega in nemškega tovornega vlaka

Pesnica, junija

V petek zgodaj zjutraj je prišlo med postajama Pesnica in Cerknico do hude železniške nesreče. Na ovinku, kjer seka železniško progo državna cesta, sta trčila naš in nemški tovorni vlak drug v drugega. Vzrok nesreče je v tem, ker se je naš tovorni vlak, ki je bil namenjen v St. Ilj, odpeljal iz Pesnice zaradi napačno postavljene kretnice po nepravem tiru.

Posledice trčenja so bile strašne. Obe lokomotive sta se zarili druga v drugo in prevrnili v jarek tudi oba službena voza. Na našem tovornem vlaku so bili poškodovani štirje vagoni. Dosti hujše pa so bile posledice nesreče za nemški vlak. Razbilo in iztirilo se je 15 odprtih tovornih 22tonskih vagonov, naloženih s šlezjskim premogom za Italijo.

Proga je bila čisto zatrpna. Vagoni s premogom so ležali na obeh tirih in v jarku.

bil bivališče prebivalstva, ki je bilo po večini kirgiško.

Mesto je bilo obdano od nasipov, s pomočjo katerih so se lahko branili pred napadi roparskih stopenj tolp. Omsk je imel v gornem delu dobro opremljeno trdnjavo. Štelo je mesto okoli dvanajst tisoč duš.

V Omsku jetnikov niso zasliševali. Oba sta prebila štiriindvajset ur v tamkajšnji jetnišnici in sta se potem peljala pod isto eskorto dalje v Kajnsk. Ta kraj stoji sredi močvirja, ki se začneja takoj za Omskom. Tu sta slišala izgnanca, da je bil veliki jetniški transport odkorakal že dalje v smeri preko Kolivana v Tomsk.

Ko so bili prenočili v majhni, smrdeči leseni zgradbi, so drugega jutra ob pravem sibirskem mrazu šli dalje. Toplomer je kazal petintrideset stopinj pod ničlo. Gosta megla, ki jo je gnal ledeni sever, je bila kriva, da se voznik ni držal ravne poti na cesti Vladimirki. Celo brzojavni drogji niso bili vidni. Eskorta je klela.

Zdaj pa zdaj se je skozi meglo slišalo tuženje volkov, ki jih je privabljalo zvončkanje pri saneh. Kakor hitro pa so zverj zagledale četo jezdecev, so spet zbežale.

Ob devetih zjutraj se je zdajci pojavila pred sanmi tolpa temnih postav. Voznik je zažvižgal, da bi ustavil konje. Toda prepozno. Živali, ki so bile v polnem diru, so zadele v neko skrito oviro, padle vse tri druga preko druge in bolešno zarezgetale.

Voznika, Itana in Sergejo je vrgel sunek iz vozila, da so popadali na levo in desno v sneg.

»Stojte! Vdajte se!« so zaklicali grozeči glasovi.

Večko srečno naključje je bilo, da nesreča ni terjala hujših posledic za železniško osebje. Šest ljudi je ranjeno. Hudo ranjene so prepeljali v mariborsko bolnišnico. To so iz nemškega vlaka 40letni vlakovodja Josip Hribar iz Gradca, 40letni strojevodja Maks Welcher iz Gradca in 43letni kurjač Ivan Zorn iz Gradca (Liebenau). Zorn je lahko

V vojni delajo namesto moških ženske

Poleg vseh drugih neprijetnih reči, ki jih vojna prinaša s seboj, je gotovo najhujša ta, da postane nešteto domov po deželi in mestih brez moških. Danes niso več časi, ko so se na bojiščih borile le manjše vojske, današnja vojna terja velikansko število vojakov in ogromno žrtev, kadar pride do spopadov.

Italija je zdaj v vojni in že se opaža, da lažje službe, ki so jih imeli prej izključno le moški, opravljajo zdaj ženske. Pravijo, da je v tako nevarnih časih za takšno lahko

kmalu zapustil bolnišnico, medtem ko sta ostala dva morala ostati v bolnišnici.

Pomožni vlak iz Maribora je prispel takoj na kraj nesreče in je delavstvo v teku dni očistilo vso progo. Na kraj nesreče sta prispeli tudi jugoslovenska in nemška komisija. Škoda znaša več milijonov dinarjev.

delo škoda moških moči, ki naj svojo žrtev domovini doprinesejo na bojiščih. Tako so se v zadnjih dneh začele pojavljati povsod po italijanskih mestih, med njimi tudi v Trstu, ženske kot sprevoznice na cestnih železnicah, kot gasilke in podobno. Izvedena je bila namreč tako imenovana civilna mobilizacija, na podlagi katere so bile številne ženske esprejete v omenjene službe, ki jih bodo potem, ko vojna mine, najbrže spet opustile, če bo na razpolago spet dovolj moških.

Za smeh in kratek čas

PRED SODIŠČEM

Sodnik: »Ali ste bili v trenutku, ko ste se stopili, gospodar svoje svobodne volje?«

Obtoženec: »Ne, gospod sodnik, imel sem ženo s seboj!«

IZGOVOR

Stražnik: »Zakaj ste ukradli kolo na pokopališču?«

Tat: »Mislim sem, da je njegov lastnik že pokopan.«

Banovinska podkovska šola v Ljubljani sporoča, da se prične šestmesečni tečaj 1. julija. V tečaj se sprejemajo učenci z najmanj dvema letoma pomočniške dobe. Prošnje z 10 din (banovinski kolek) je poslati na naslov: Banovinska podkovska šola v Ljubljani, Poljanska cesta 59. Gojenci imajo v šoli brezplačno stanovanje, za prehrano pa dobivajo mesečno podporo.

Jezdci so stopili iz megle. Imeli so visoke kučme na glavah, ohlapna oblačila in široke pasove, za njimi pa polno pištol. Razen tega so bili oboroženi z dolgimi puškami.

»O, gorje, Kirgizi!« je vzkliknil voznik, ki se je bil hitro pobral iz snega.

Zaostali kozaki še niso opazili razbojnikov, slišali pa so rezget konj in klic voznika.

Vodja je vzdignil jatagan, pognal konja in zakričal:

»Nad razbojnike!«

Osem jezdecev je planilo ko vihar med vzklikanjem naprej.

Zaslišali so se strel, toda zaradi megle niso mogli zadeti. Smrtno zadet je bil samo en konj, ki je pri padcu vrgel kozaka v sneg.

Drugi so planili z jatagani mahajoč okoli sebe v sredo med Kirgizi, ki so se zavoljo tako odločnega napada naglo umaknili. Kozasko streljanje jih je takoj razpršilo.

»Strahopetci so zbežali!« je besno potožil Ivan, ko je spet zagledal kozake. »Tako lahko bi naju bili osvobodili!«

»To bi bila slaba zamenjava!« je dejal polkovnik, ki se je bil brez poškodbe pobral iz snega. »Iz jetnikov bi postala sužnja!«

»Ali ne prebivajo Kirgizi v južnovzhodnem delu Sibirije?«

»Vsa ste pa je njih domovina, saj se preživljajo od roparskih pohodov... Če si le niso naši konji polomili nog!«

»Bojim se, da se ni tako zgodilo,« je rekel študent. »Ena žival je vstala, ostali dve pa se ne moreta vzdigniti. Najbrž bomo prisiljeni, ustaviti se spet v gozdu.«

»To ne bo prijetno, ko so Kirgizi v bližini,« je menil Sergej.

Iz Prekmurja

Po Prekmurju delajo škodo gosenice. Zadnja leta so se v nekaterih krajih Prekmurja pojavile v velikem številu gosenice glagovega belina. Veliko število sadnih dreves so objedle do golega. Kljub marljivemu zatiranju se vsako leto pojavlja ta škodljivec v večjem številu. Ker pobiranje gosenic in bub ni zadosti učinkovito sredstvo, je nevarnost, da se bodo gosenice plodile v čedalje večjem številu. Vso pohvalo zaslužijo nekatere osnovne šole, ki z otroki vsako leto uničijo na tisoče in tisoče gosenic, bub in metuljev.

Reki komarjev. Zaradi mnogih močvirij, ki se razprostirajo po prekmurški ravnini in zaradi neustrešnega deževnega vremena so se letos komarji pojavili kar v jatah. Regulacija prekmurjskih rek in potokov je nujno potrebna, da bo mogoče misliti tudi na osušitev močvirnatih zemlji in uničenje komarjev.

Ni se motil. Oba zunanja konja pri saneh sta imela zlomljene noge. Bila sta v usodnem trenutku malo hitrejša od srednjega konja in sta z vso silo zadela v hloč, ki so ga bili razbojniki položili čez cesto.

Kozaki pa so si znali pomagati. Napregli so dva izmed svojih jezdskih konj pred vozilo in ubili poškodovana konja s tem, da so jima na sibirski način z jatagani odprli prsi, nato pa je vsaki živali po en kozak z obema rokama iztrgal srce.

Sledilo je povelje za odhod. Jezdeca, ki sta ostala brez konja, sta sedla zadaj za dva tovariša. Kozaki so držali nabite puške pripravljene za streljanje in prežali v meglo, če se morda Kirgizi ne pripravljajo na nov napad. Saj so vedeli iz izkušnje, da se Kirgizi ne odrečejo radi plenu. Moral jih je biti mnogo, da so se upali le malo mlj od Omska izvršiti napad. Morda so zdaj šli po ojačenje.

Razbojniki pa se niso več pokazali. Gotovo so bili prepričani, da je kozaki četli sledila še druga eskorta. Odsotnost volkov je pričala, da je bil na tem ozemlju malo prej izvršen napad.

Zvečer so sani obstale na polovični, od kozakov straženi etapi iz strahu pred nočnim napadom. Zaradi te zamude ni bilo jasno, ali bo mogoče doseči verigo izgnancev v Kolivano ali Tomsku.

Drugega dne je dospela družba s pospešeno hitrostjo v Kajnsk. Ljudje in živali zaradi utrujenosti niso mogli dalje. Dva dneva nato so dosegli Kolivan, ob reki Obu stoječ kraj.

(Dalje prihodnjic)

Mrtvo mesto, nasebina slepih in drugi čudni kraji

Mesto mrtvih imenujejo mestice Silverville v Skalnatih gorah v Ameriki. Prebivalci so to mestice tako rekoč čez noč zapustili in se niso več vrnili. Ostala so še cela okna in v mnogih hišah najdemo tudi pohištvo. Kljub temu vlada v vsem mestu mrtvaška tišina in v hišah so se naselili sove in netopirji. Vse je zapuščeno in na cesti ne stopi živa duša. Le en sam prebivalec živi v Silvervilleu. Je to Tom Sawyton, star že 90 let.

Zgodovina tega mesta je nenavadna. Leta 1892. so našli v neposredni bližini Silvervillea ležišče srebra in ljudje so z vseh strani sveta začeli prihajati tja. Predvsem so prihajali pustolovci, ki bi radi naglo obogateli. Nastala je nova občina z 8.000 prebivalci. Prebivalci novega mesta so živeli v silnih težkočah, ker je imel kraj zelo malo pitne vode.

Lov za srebrom je trajal le pol leta. Nekaterim se je res posrečilo pridobiti veliko bogastvo, večina pa je ostala siromašna, kakor je prišla. Srebrna žila je bila kmalu povsem izčrpana. Vse nadaljnje iskanje je bilo zaman. Kakor je mesto naglo nastalo, tako je začelo tudi naglo izumirati. Najprej so ga zapustili pustolovci, ki so hoteli čez noč obogateti. Ker so bili življenjski pogoji v Silvervilleu zelo težavni, so ljudje novo mesto toliko lažje zapuščali. Po nekaj mesecih je ostalo v njem le nekaj sto vztrajnejšev, ki so kljub vsemu verjeli, da so v bližini še ležišča srebra. Najvztrajnejši so zapustili kraj, ko je pitne vode skoro povsem zmanjkalo. Eden izmed iskalcev srebra je namreč z razstreljevanjem skal po nesreči zaprl edini izvir vode. Življenje v Silvervilleu ni bilo več mogoče. Ostali so le stari nočni pazniki. To se je zgodilo že pred 40 leti. Že 40 let živi Tom Sawyton v čudnem mestu sam. Po več ur na dan zbira vodo, da bi ne umrl od žeje, toda mesta noče zapustiti. On je edini, ki še vedno verjame, da bo našel nova ležišča srebra. Hiše so začele počasi razpadati, ceste sta prerasla trava in plevel, v hišah pa se naseljujejo netopirji. Stari čudak, ki živi sam v tem mestu, tako podobnem zakletim krajem, ne spregovori nikdar besedice.

Alli je morda na svetu še čudnejše mesto kakor je zapuščeni Silverville? Da. Sredi nedostopnih gor v Ekvadorju so pred leti odkrili skrito dolino. V tej dolini živi plemo Romačinov, ki šteje okrog 150 ljudi. To je okrog 30 družin. Najčudnejše pri tem je, da

so vsi slepi in da se slepota podeduje od roda do roda. Ti ljudje se pa zaradi tega vendar ne čutijo nesrečne, ker nimajo nobenih predstav o drugačnih ljudeh, ki niso slepi. Preživljajo se vsi sami s kmečkim delom. Njive obdelujejo zelo preprosto. Izdelujejo si sami vse orodje in celo obleke.

V Avstraliji blizu mesta Coolgardie je na koncu peščne puščave občina samcev, ki se imenuje Calgoney. Zakaj se prebivalci te vasi nočejo ženiti? Ali so morda takšni sovražniki žensk? Dan za dnem se odpravljajo možje iz tega naselja v puščavo na lov za zlatom. V občini ni izvora vode, tako da morajo vodo shranjevati v velikih posodah za dalje čase. Pogoji za življenje so v tej vasi tako trdi, da bi jih najbrž nobena ženska ne prenesla. Razen tega bi pa navzočnost žensk zbujała prepire, ki bi se lahko krvavo končali, kajti lovci za zlatom niso nikakor nežni ljudje, temveč zelo razdražljivi.

V kraljevini Hedžasu je mestice Saafed, ki šteje okrog 1.200 prebivalcev. Skoro vsi so oboževalci hašiša, tega groznega opojnega sredstva, v primeri s katerim je morfi prav nedolžno mamilo. Trdijo, da uživanje hašiša nudi rajsko razpoloženje, a odškodnina za to je prehuda. Ljudje, ki uživajo hašiš dalje časa, morda nekoliko let, prej ali slej zblazniijo. Predstavljajmo si zdaj to čudno mesto: prebivalci sleherno popoldne pijani blodijo po ulicah na pol blazni. Može, ki štejejo nad 45 let, so še razvaline v telesnem kakor duševnem pogledu. Življenje nekaterih posameznikov, ki so še zdravi, ni v tem kraju posebno prijetno.

Med najčudovitejšimi naselji na svetu so nedvomno tudi nepristopni kraji v sosedstvu Amazonke, kjer živi edino plemo, ki se ni naučilo nikdar izražati svojih misli z besedami. To divje plemo govori samo s kretnjami in nima niti pojma o govorjenem jeziku. Svoje mrtve izpostavljajo na sonce, da opravi svoje. Nekd nemški učenjak je privedel s seboj mlado dekle tega plemena, ki se celo po petih letih utrudljivega učenja ni moglo naučiti več kakor pet besed. Te divjake je treba prištevati med ljudi najnižje stopnje. Učenci mislijo, da je bilo to plemo v pradavnih časih ločeno od drugih plemen zavoljo neke velike nesreče v prirodi in da se od tedaj ni več duševno razvijalo.

Tanki so glavno orožje

Oklopni vozovi ali tanki so se prvič pojavili že v svetovni vojni l. 1916. Iz takratnih bojev so poročali vojni dopisniki o njih, da so bili videti kakor predpotopne pošasti.

V poslednjih dvajsetih letih so se tanki neprestano izpopolnjevali. V poslednjih desetih mesecih so dokazala ta oklopna vozila, da je s tanki vojskovanje najuspešnejše in da odločajo o poteku boja.

Med vojskovanjem v Flandriji je nemško vrhovno poveljstvo pognalo v boj osem do deset oklopnih divizij. Vsaka izmed teh divizij je sestajala iz lahkih, srednjih in težkih tankov. Navadno so delovale skupine po 400 tankov. Najprej so spuščali v boj lahke tanke. Ko so ti naleteli na hujši odpor ali ovire, so se umaknili v kak zaklon, kjer so počakali na težke tanke. Ti tanki pa so potem zlozmili odpor ali oviro.

Nemška oklopna vozila so brez večjih težav pogazila skoro vse zavezniške protitankovske zapreke. To pa zavezniškega poveljstva ni presenetilo, saj so se zavezniške čete med vajami lanskega leta prepričale, da so tudi njihovi tanki brez večjih težav kos protitankovskim zaprekam. Te zapreke so včasih navadni jarki, a tanki imajo s seboj

deske, ki jih polagajo čez jarke in se preplečejo čeznje. Nemci so izvrstno pripravili svoje tankovske pohode: tankovske edinice imajo spremstvo pionirskih skupin, ki pripravljajo pot tankom in uničujejo zapreke.

Prirodne ovire, kakor so reke in prekop, so za tanke hujše težkoče, ker so navadno širše in daljše kakor nalašč narejene ovire. Zato so nemški tanki predvsem hiteli do mostov, da so jih dosegli prej, preden jih je mogel sovražnik porušiti. V primerih, da so prišli prekasno, so vozili po bregu reke, dokler niso dospeli do kakega mostu ali dokler niso pionirske skupine postavile nov most čez reko ali prekop.

Ves čas nemške ofenzive v Belgiji in severni Francoski so nemški tanki stremili za tem, da porušijo zavezniške železniške proge, da uničijo brzojavne zveze in da ohromijo delovanje nasprotnika tako, da je bil nastop nemške pehote znatno olajšan. Tako pehota ni naletela pred seboj na urejen odpor, ampak le na posamezne edinice, ki med seboj niso bile več v stalnem stiku. Iz tega je videti, da se morajo nemške čete zahvaliti za svoje uspehe predvsem tankom, ki so jih močno podpirala letala.

× Nemška križarka »Scharnhorst« ponovno poškodovana. Angleški listi spet pišejo, da so angleške podmornice in letala že drugič hudo poškodovale največjo nemško bojno ladjo 26.000 tonsko križarko »Scharnhorst«, ki je hotela v spremstvu s 58 letali odpluti iz Trondhjem na Norveškem na pot pravilo v Nemčijo. Zadeta je bila od torpeda in treh bomb.

× Za ustanovitev nove Poljske pod nemškim pokroviteljstvom se pogaja Nemčija z nekimi poljskimi politikmi, kakor poročajo iz Bukarešte. Naloga te države bi bila, da bi ločila Nemčijo od Rusije, češ da sosesčina dveh tako velikih držav ne more biti blagodejna.

× Beg Habsburžanov v Španijo. Po nemških vesteh sta se po begu iz Francije pripekljala v Madrid bivša avstrijska cesarica Zita in Oton Habsburški. Iz Španije sta se napotila menda na Portugalsko.

× Italijansko cesarstvo v številkah. Italija sama meri 310.190 kv. kilometrov in ima okoli 43 milijonov ljudi. V Evropi imajo Italijani še Albanijo in Dodekanez (otočje v Egejskem morju). Afriška posest meri 3 milijone 481.950 kv. kilometrov in šteje 8 milijonov 447.500 ljudi. Sem spadajo: Abesinija (okrog enega milijona kv. kilometrov in 5 milijonov 300.000 prebivalcev), Eritreja (221 tisoč kv. kilometrov in en milijon prebivalcev), Somalijska (702.000 kv. kilometrov in 1 milijon 300.000 prebivalcev), in Libija (1 milijon, 773.952 kv. kilometrov in 839.500 prebivalcev).

× Hiše bodo v bodočnosti drugačne, kakor so zdaj. Hiše bodočnosti se bodo znatno razlikovale od zdajšnjih, po zunanosti sicer ne mnogo, pač pa po ureditvi prostorov. Znanost je iznašla že dolgo vrsto novega gradiva, ki se čedalje bolj uveljavlja v gradnji. To gradivo izpodirja drag les. Profesor Stegemann je na zborovanju gradbenih strokovnjakov v Magdeburgu (Nemčija) povedal precej zanimivega o izkušnjah z novimi gradivi. Tako smemo pričakovati, da bodo lesene stropne v hišah kmalu izpodrinile druge vrste gradiva in da v hišah tudi ne bo več lesenih tal. V hišah bodočnosti tudi ne bo peč in toplotnih naprav, kakršne poznamo zdaj. Prostore bodo greli s talnimi toplotnimi napeljavami. Izkazalo se je, da je najboljša ogrevati prostore po ceveh, ki so položene v tleh, ker je tako prostor enakomerno ogret.

× Kadar je omogočen vid človeku, slepe mu od rojstva. Zdravnikom se je posrečilo že marsikateremu slepcu, ki je bil od rojstva slep, omogočiti vid. Pri slepcih, ki so bili slepi od rojstva in so pozneje spregledali, so ugotovili mnogo zanimivega. Nekd človek, ki je bil slep od rojstva, je posegel po jabolku, ko je spregledal. Toda to jabolko je bilo samo naslikano na papirju, ki je ležal na mizi. Slepci tudi nimajo predstave o daljavah. Ne vedo, kakšna daljava je kilometer ali 100 m. Človek, ki po operaciji spregleda, sega po predmetih, ki so oddaljeni od njega tudi po več sto metrov. Dalje slepci ne vedo, kaj je senca, in še mnogo drugih reči ne razumevajo.

× Najhitrejša riba je sablača. Postrv preplava okoli 36 kilometrov na uro, a ni najhitrejša med ribami. Po najnovejših dognanjih je najhitrejša sablača, ki mora biti hitra že zavoljo tega, ker se preživlja na ta način, da se zaganja kakor blisk v trope drugih rib in jih s svojo »sabla« ubija. Kako hitro se to dogaja, je razvidno iz poročila nekega znanstvenika. Ta je opazoval sablačo, ki je napadla leseno ladjo. S svojo »sabla« je prebila najprej bakreno prevleko ladijskega trupa, potem palec debelo podlogo in nazadnje tri palce debelo desko iz trdega lesa. Potem sta prišla na vrsto 12 palcev debelo hrastovo tramovje, poltretji palec debela hrastova stena in naposled se je konica zasadila v posodo z oljem, kjer se je odlomila. Če pogledamo tvarino, iz katere sestoji sabla sablače, spoznamo, da bi jo z nobeno silo ne mogli spraviti skozi skoro dve pediti debel les in še bakreno kožo, temveč samo z brzino. Znanstvenik je tudi to izračunal in je ugotovil, da je morala riba treščiti v ladijski trup s hitrostjo 80 km na uro.

Iz naših delavskih krajev

Hrastnik

V nedeljo, dne 23. t. m. se je vršila v Hrastniku seja podružničnega odbora in obratnih zaupnikov.

Na tej seji se je splošno razpravljalo položaj delavstva TPD s posebnim ozirom na Hrastnik. Iz podanih poročil je bilo razvidno, da delavstvo preživlja težke čase in da draginja občutno rase. Kljub temu pa ni dana možnost, da bi se pričela mezdna gibanja, kajti delavstvo odn. organizacije so vezane na kolektivno pogodbo. Ker pa vemo, da TPD striktno vztraja na kolektivni pogodbi, so za toliko časa, dokler se ne dvigne indeks Narodne banke nad 6 točk, izključena vsaka pogajanja.

Na seji so se razpravljala tudi druga važnejša vprašanja. Vodstvo podružnice in tudi obratni zaupniki so zavzeli svoje stališče in napravili načrt za bodoče delo.

Rajhenburg

Razmere, v katerih so se vršila pogajanja za stavbno stroko, so jasne vsem in ni potrebno, da bi o tem ponovno poročali in pisali. Samo dejstvo, da so se vršili razgovori skozi 6 mesecev, jasno priča o težkočah, ki so jih imele delavske strokovne organizacije. V skrajno neugodnem položaju se je organizacija končno le vendar posrečilo, da se je kolektivna pogodba obdržala iz leta 1938. Tarifna lestvica pa prilagodila današnjim potrebam. Prizadevanje organizacij je seveda šlo za tem, da bi se sploh V. in IV. razred ukinil ter da bi se dvignile mezde delavstva kar največ, na drugi strani pa da bi gotovi kraji prišli v višji razred. To se pa vsemu zastopstvu organizacij in Delavske zbornice ni posrečilo, ker delodajalci nikakor niso hoteli pristati na to. Pristali so na prav majhne izpremembe, katere so itak vsem znane.

Zato ne zadene nikaka krivda niti naše, niti kake druge strokovne organizacije, če je kak industrijski kraj ostal v svojem prvotnem razredu. Zato je odveč vsaka razprava, podlo vsako hujskanje, češ, da so krive organizacije, da delavstvo ne prejema plače po višjem razredu. Na žalost moramo ugotoviti, da spada srez Brežice v IV. mezdni razred, v katerem je tudi Rajhenburg in ker se dela v Rajhenburgu industrijski objekt, bo delavstvo dobilo plače po III. mezdni razredu, ker je bilo tako sklenjeno in podpisano od vseh strokovnih organizacij in delodajalskih združenj. Res pa je, da mesto Brežice kot tako, spada v III. mezdni razred.

Vsemu delavstvu v Rajhenburgu sporočamo, da se ne da na stvari ničesar spremeniti ter da bo prejemale mezdo po III. mezdni razredu. Delavstvu svetujemo, da ne naseda raznim demagogom in hujskanjem, kajti vedeti mora, da nobena organizacija ne more spremeniti položaja, na drugi strani pa tudi to, da so bile pri pogajanjih navzoče vse 4 strokovne organizacije.

Mežica

Podružnica Narodne strokovne zveze v Mežici priredi na praznik, dne 29. t. m. celodnevni peš-izlet v Rimski vrelc. Odhod iz Mežice ob pol 6. uri zjutraj, zbirališče pred rudniško kopalnico. Od tu krenemo točno ob določenem času preko Leš po mehki poti ob obronkih gozda, travnikov, njiv in lepih kmečkih domov v Rimski vrelc. Tu bo preskrbljeno za ceneno kosilo, nakar si bomo ogledali lepo letoviško okolico in izvirek kisle vode. Naša pot pelje dalje proti Guštanju, od koder se bomo odpeljali ob 19. uri z avtobusom preko Prevalj nazaj v Mežico.

Na ta naš izlet vabimo vse tovariše v polnem številu, kamor naj povabijo vse svoje prijatelje naše misli, da se bomo v lepi okolici poveselili in pokramljali v prijetnem tovariškem in družinskem krogu. Na svidenje!

Pri nas je pričelo Sokolsko društvo graditi svoj lastni dom, ki bo za naše mežiške raz-

mere izredno velike važnosti. Do sedaj namreč še ni prišlo pri nas nobeno društvo do svojega lastnega kulturnega žarišča. Sokolski dom bo dograjen in odprt do prihodnje jeseni in se gradi po programu »Petrove štiriletke«. Dom se bo gradil povečini iz prispevkov članstva samega. Imel bo prostorno dvorano z odrom, garderobami, kopalnico, tajniško sobo, čitalnico ter stanovanjem za hišnika. Podružnica Narodne strokovne zveze bo imela v novem sokolskem hramu svoje prostore.

Pretekli teden so se zasadile prve lopate v temelje sokolskega doma. Pritlična betonska dela vrši članstvo prostovoljno in je veselo gledati zavednost naših ljudi, kako ponosno vihtijo krampe in lopate za novo žarišče. Tudi intelektualci se vrstijo med prostostimi delavci v prostem času bratsko in tovariško. Tudi člani NSZ pomagajo pri tem delu, saj se vsi zavedamo velikega pomena, ko bomo vsi dobili Sokolski dom in podružnica NSZ lastne prostore. V teh prostorih bomo neovirano delovali, oziroma nadaljevali naše strokovno delo. Bratskemu Sokolskemu društvu želimo, da bi imelo veliko sreče pri gradnji Sokolskega doma, ki bo v ponos nam in naši obmejni Mežici.

Žerjav, Črna, Mežica, Podpeca

Generalno ravnanje svinčenega rudnika sporoča višino draginskih doklad za čas od 1. junija do vključno 31. julija 1940:

I. Delavci:

Do sedaj so imeli samci, vdovci in oženjeni brez otrok din 6.75, sedaj bodo prejeli din 11.25 na temeljno mezdo. — Druga skupina, to so oženjeni, vdovci z otroki bodo odslej prejeli din 15 na temeljno mezdo namesto dosedanjih din 9. Oženjeni in vdovci s 4 ali več otroki bodo prejeli din 20 na temeljno mezdo; do sedaj din 12.

II. Delavke:

Delavke bodo dobivale odslej din 5.50 do 11 din temeljne mezde namesto dosedanjih din 3.30 do 6.60.

III.

Moški pod 16 let starosti in ženske pod 18 let bodo dobivali din 3.50 na mezdo, namesto dosedanjih 2.10.

Tovariši in tovarišice, pristopajte v organizacijo, ako hočete, da bodo uspehi trajni in vedno večji!

Celje

Svoj čas je bilo veliko število Westnovih delavcev odpuščenih ob času izpora, oziroma stavke. Tožili so podjetje za odškodnino, češ, da jih je proglasilo za komuniste, v delavske knjižice pa pritisnilo rdeče pečate, kar je smatrati kot glavni vzrok, da niso bili nikjer več sprejeti v delo. Na okrožnem sodišču se je nagrmadilo ogromno razpravnega materiala in so se zastopniki delavstva zelo trudili, da bi bilo delavstvu ugodeno, vendar to ni bilo mogoče, ker so manjkali tehtni dokazi za navedbe delavcev. Pri zadnji razpravi so zastopniki delavcev priporočali vsak svojemu klijentu odstop od tožbe in je bilo delavstvo za svojo uvidevnost na posebno priporočilo nekega delavcem zelo naklonjenega gospoda vsaj delno odškodovano.

Odpuščeni delavci bodo prejeli enkratno odškodnino kot priznanje za bivše večletno zaposlenje. Zastopnik tovarnarja Westen je izplačal odpuščenim delavcem vsakemu po din 5000 enkratne podpore. S tem je spor med obema skupinama končno likvidiran.

Šušmarsvo

Dopisnik nam poroča:

V nekem kraju na Dolenjskem je prevzel znani zidarski mojster izdelavo kapnice za ca 9000 l vode; za to delo je prejel din 4000. G. zidarski mojster pa je oddal delo šušmarju za din 2000. Ta šušmar pa ni brez

želodca in je isto delo oddal nekemu delavcu za din 1000. Delavec pa tudi ni danes več za luno ter je oddal kopanje vodnjaka Brajdič-Hudorovičem za tobak. Posestnik vodnjaka je tako dobil moderno kapnico in mu ni bilo treba pumpati vode, ker si je voda iz vodnjaka sama izbrala pot v zemljo. V dnevih najhujšega naliva, ki je trajal skoraj 14 dni, je dobival vodo iz kapnice samo 9 dni. Pa še pravijo, da ne cvete pri nas šušmarstvo, ki je za gotove kroge prav dobra kupčija, v veliko škodo pa obrtništvu in tudi kvalificiranemu delavstvu.

Draginja

»Zadrugarstvo«, glasilo Zveze nabavljalnih zadrug uslužbencev državnih železnic, je priobčilo pregled o stanju cen najvažnejših življenjskih potrebščin za čas od 1. septembra 1939 do 31. maja 1940. Cene veljajo za Beograd in za blago v prodaji na veliko in drobno. Pregled cen je najzgovornejši dokaz, da bi se moralo pri nas vendarle že enkrat ukreniti nekaj proti naraščanju draginje. Povišanje cen je prav za blago, ki se najbolj troši, največji.

Pšenica	148.—	247.—	67
polbeli kruh	3.—	4.25	40
črni kruh	2.50	2.—	40
koruza	117.—	197.—	69
štirka	4.20	5.50	31
fižol	2.60	5.40	53
grah	8.—	12.—	50
moka ničla	230.—	365.—	59
riž »Splendor«	5.90	8.80	49
sočivje	6.—	12.—	100
testenine	4.25	6.25	46
konz. keksi	16.20	17.10	5.5
svinjska mast	14.25	18.35	28
suhomesnati izd.	18.—	20.—	11
čajno maslo	22.—	32.—	45
sladkor v kockah	13.60	13.20	—
kristalni sladkor	12.—	11.50	—
namizno olje	9.55	14.—	46
ocetna kislina	32.24	31.—	—
delikatesna paprika	31.—	36.—	16
špirit	9.50	11.—	16
Franckov dodatek	11.40	15.98	3.7
milo »Schicht«	10.—	12.—	20
metle št. 2	5.75	11.—	98
krtače za pranje št. 16	56.—	67.—	22
jutine vreče	9.25	22.—	131
papirne vrečice	7.50	8.30	11
mast za obutev	23.50	33.—	40
Kava »Rio«	44.—	60.—	36
petrolej	6.80	8.—	15
platno »Vera«	9.—	10.75	20
American Molino	5.35	6.40	20
moško blago »Stan«	95.—	136.—	42
cic »Drina«	6.50	8.15	25
poldelen »Jelena«	7.25	9.25	28
Flanel tenis	4.60	7.10	54
sukanec št. 50	17.—	20.50	21
modri gradl	10.35	13.55	30
inlet	11.40	16.—	40
nogavice	104.—	136.—	30

Podružnicam NSZ

Uprava lista je razposlala okrožnico, ki je v zvezi z našo tiskovno propagando.

Ker večina podružnic nanjo še ni odgovorila, jih tem potom ponovno pozivamo, da to store čimprej, ker uprava brez sodelovanja podružnic svojega programa ne more dovršiti. Izredni časi zahtevajo našo izredno pozornost, zato vsi zamudniki storite svojo dolžnost!

UPRAVA.

IZGOVOR

Gozdar: »Zdaj sem te enkrat zasačil! Kaj pa delaš v gozdu s puško?«

Lovski tat: »Slabo se mi godi, pa sem se hotel ustreliti.«

NE GRE TAKO

Gozdar: »Gospod sodnik, vi morate z naočniki streljati, sicer ne boste zadeli.«

Sodnik: »Ali res mislite, da bom z naočniki bolj zadel kakor s puško?«

Kako je z našimi izseljenci v zapadni Evropi

Vojna je prizadela tudi naše izseljence v zapadnih državah. Prav tam, kjer so bile največje kolonije naših rojakov na Nizozemskem, v Belgiji in v Franciji, so bile pred dnevi najstrašnejše bitke. Boji so besneli tu in tam s takšno naglico, da ni bilo časa niti za preseljevanje prebivalstva. Sicer pa so begunci v mnogih primerih trpeli bolj kakor prebivalci, ki niso zapustili svojih krajev.

Razumljivo je, da se sorodniki izseljencev v domovini zanimajo za usodo naših ljudi, ki služijo kruh v zapadnih evropskih državah. Ko se je začela velika ofenziva, niso več prihajala pisma naših rojakov v domovino. Težavno je bilo celo dobiti vesti od naših konzulatov. Zato še niso zbrani vsi podatki, kaj je z našimi izseljenci v Belgiji in severni Franciji.

V Belgiji naši izseljenci zdaj nimajo svojega konzulata. Znano je, da se je vrnil iz Bruslja naš izseljenski odposlanec inž. Švajger, ki je napravil z izseljenskim učiteljem Stovičkom dolgo begunsko pot po vdoru nemške vojske v Belgijo. Stoviček je zdaj v Ljubljani. Naša oblastva še niso mogla ugotoviti, ali je pobegnilo iz Belgije kaj naših izseljencev ali ne. Nedvomno jih je nekaj potegnil s seboj tok beguncev v Francijo. V domovino se še niso začeli vračati, vsaj ne v večjem številu. Zdaj je pač zelo težavno in

tvegano tako dolgo potovanje, zlasti še, če je človek brez listin in denarja. Naša oblastva bodo seveda skušala zaščititi naše izseljence v novih razmerah in prizadetim nuditi pomoč. Nekaj ukrepov je bilo že storjeno v ta namen, predvsem za izseljence v zapadni Nemčiji, in sicer je to storil naš konzulat v Düsseldorfu v Nemčiji.

Čeprav še niso zbrani podrobni podatki, moremo vendar potolažiti sorodnike naših izseljencev, da zdaj našim rojakom v Belgiji, v severni Franciji in zlasti na Nizozemskem in v zapadni Nemčiji ne preti nobena večja nevarnost.

Povsem zanesljive so vesti, da so naši rudarji s svojimi družinami ostali v nizozemskih krajih ob nemški meji. Te vesti so nedavno prispale od našega konzula v Rotterdamu. Tako so ostali naši rojaki v naslednjih nizozemskih krajih: v Heerlenu, Lygelshavenu, Nieuhavenu, Hoenbroeku, Geleenu, Lutteradu in Brunssumu. Po uradnih podatkih je na Nizozemskem okrog 1000 naših ljudi (z ženami in otroki). V Belgiji je živelo okrog 2.500 Slovencev.

Upanje je, da se bodo razmere kmalu uredile in da bodo sorodniki izseljencev kmalu začeli spet redno dobivati pošto iz zapadnih evropskih držav. Z Nizozemskega so že začeli prihajati donosi.

biš za popoln mir okrog bolnika, kajti najmanjše razburjenje lahko poveča krvavitev ali pa jo obnovi.

Za kuhinjo

Piščančja obara. Mladega piščanca zreži na kose. Osoli in duši ga na maslu in juhi. Potem ga daj v svetlorjavo prežganje in zalij z juho. Dodaj peresce s soljo premečkanega majarona in kuhanega ali dušenega presnega graha. K obari skuhaj ajdove žgance.

Testo za rezance napraviš pravilno tako: Presej pol kilograma moke, napravi sredi kupa moke luknjo ter zlij vanjo dve do tri jajca in žličko soli. Jajca in sol mešaj z vilicami tako, da se bo počasi primešavala moka. Ko je že malo gosto, tlači testo tako dolgo, da se več ne prime. Testo razdeli zdaj na tri ali štiri dele, napravi okrogle hlebčke, jih pokrij, da se ne posuše, in pusti testo kakšne pol ure počivati. Potem testo razvaljaj in razreži.

Praktični nasveti

Luknjo v tanko steklo napraviš tako, da tisti del stekla, kjer hočeš napraviti luknjo, obdaš z zvencem vlažne gline. V sredi pustiš toliko prostega, kolikor veliko luknjo hočeš imeti. Nato v ta prosti prostor, namenjen za luknjo, vliješ raztopljen svinec. Takoj se ti bo napravila luknja, ker bo padel svinec s stopljenim steklom vred na tla.

RADIO

Liubliana

Nedelja, 30. junija: 8: Jutni pozdrav. — 8.15: Magistrov trio. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Verski govor (prof. Filip Terčelj). — 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 10.30: Šopek slovenskih pesmic (plošče). — 11: Koncert francoske glasbe (sodelovala bosta prof. Škerjanc-klavir in radijski orkester). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Zbor učencev orglarske šole. — 14: Oddih pri Waldteufelu (plošče). — 17: Kmetijska ura: Stelja in gozd (inž. Mirko Šušteršič). — 17.30: Koncert lahke glasbe (sodelovali bodo mladinski zbor s Trate, 14letni Edo Prestor —harmanika in Poljanski fantje — šramel). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Koncert opernih

napevov (Ivanka Ribičeva, Svetožar Banovec in radijski orkester). — 21.30: Veseli drobci (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Citraški dueti (Vilko Skok, Ivan Kosi).

Ponedeljek, 1. julija: 7: Jutni pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Razigrani zvoki (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20.10: Mesečni slovestveni pregled (prof. Franc Vodnik). — 20.30: »Od zore do mraka« — Domač glasbeni spored. Sodelovala bosta radijski komorni zbor in radijski orkester; dirigent Šijanec. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15:

Torek, 2. julija: 7: Jutni pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Po daljnih deželah (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Deset minut zabave. — 20.10: Alkoholizem in vzgoja (dr. Stanko Gogala). — 20.30: Šramel »Štirje fantje«. — 21.15: Veseli spored radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Samospevi Mire Bašičeve (pri klavirju prof. Marjan Lipovšek).

Sreda, 3. julija: 7: Jutni pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Bolgari pojo in igrajo (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski šramel. — 14: Poročila. — 18.30: Mladinska ura: Slovenski literarni zemljevid VI: Koroška (prof. France Vodnik). — 18.50: Haydn: Škrjančkov kvartet (plošče). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20.10: O pravicah vpoklicanih v vojaško službo (sodnik Jože Tomc). — 20.30: Pevski koncert: F. Lupa, pri klavirju profesor Marjan Lipovšek. — 21.15: Godalni kvartet s kitaro (Ornikova, Burger, Ivančič, Šedlbauer, Prek). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Oneretni napevi (plošče).

Četrtek, 4. julija: 7: Jutni pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Godbe na pihala (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Deset minut zabave. — 20.10: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 20.30: Operni spevi in dvospevi s spremljevanjem klavirja (sopran Nuša Kristanova, tenor Belizar Sancin, klavir prof. Marjan Lipovšek). — 21.15: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Petek, 5. julija: 7: Jutni pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Naša pesem (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 14.10: Turistični tedenski pregled. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Platinjsko cvetje v vrtu (Marjan Juvan). — 20.10: 80 let Mohorjeve družbe (prof. dr. Ivan Grafenauer). — 20.30: Koncert operne glasbe (Mila Kogejeva, Ivan Francel in radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za krajši čas (plošče).

Sobota, 6. julija: 7: Jutni pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Venček plošč. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Venček plošč. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: Čarobne goslice (članice narodnega gledališča). — 17.30: Koračnice (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Radijski orkester. — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Poročilo o zunanji politiki (Franc Terseglav). — 20.30: Veseli in žalostni iz življenja Jake Smolaka: Nazaj k naravi! Spisal Jože Vombegar. Izvajali bodo člani radijske igralske družine. Vodil bo inž. Ivan Pengov. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Ženski vestnik

Vsaka zdrava ženska je lahko mikavna

Niso najprijetnejše in najbolj priljubljene tiste lepe lutke, ki nimajo na svoji lepoti nobene napake. Take ženske so rade samovoljne, neumne in trmaste, česar se obžudovalci lepote hitro naveličajo. Vsaka zdrava ženska, čeprav ni izrazita lepotica, je lahko ljubka, samo če sama hoče. Prvi pogoj je, da ostane tudi v starejših letih sveža. To pa doseže, če se nikdar ne jezi in nikdar ne sitnari, ker ji vse to jemlje mikavnost. Paziti mora na čistost in ne sme umazana in razkušana laziti okoli. Malo lepotičenja, tudi nikdar ne škoduje. Tolčenje obraza zelo posveži izraz. To storiš tako, da si obraz dobro umiješ, potem si ga malo namažeš s srednjemastno kremo in s ponicali prstov pretolčeš obraz od spodaj navzgor. Udarci morajo biti kratki in močni. Redno čiščenje zob je tudi nujno potrebno. Prav tako se večkrat umij z mlačno vodo po vsem telesu in se trdo obriši s primerno brisačo.

Kako pomagaš pri krvavitvah

Krvavi kašelj je lahko samo navidezno nevarna zadeva, vendar pa je treba v vsakem primeru takoj poklicati zdravnika. Pogosto nastane krvavitev v zadnjem delu nosa ali v dlesnih in potem seveda ni tako nevarna kakor pravi krvavi kašelj, ki ga označuje svetlordeča barva krvi in ki izvira skoraj zmerom od tega, ker je v pljučih počila kakšna žila. V takšnem primeru je treba takoj poklicati zdravnika, bolnik pa mora nemudno v posteljo, kjer naj leži na pol sede in z visečimi nogami. Tako se prepreči prekomeren naval krvi v pljuča in krvavitev se zmanjša.

Bolnika ne smemo ogovarjati. To se pravi, preprečiti mu moramo vsako govorjenje. Na prsi mu položimo vrečico z ledom ali pa mrzel obkladek. Če kaže, da bo omedlel, mu lahko damo malo vode, ki smo ji primešali kuhinjske soli.

Najboljše, kar moreš storiti za bolnika, dokler ne prispe zdravnik, je to, da poskr-